

כתר מלכות

24

הירחון התורני מבית היוצר של מוסדות ישיבת 'כסא רחמים'

תשרי התשפ"ז

אמת מארץ תצמח

קושיות ותמיהות
שנפתרו בזכות תגליות
ארכיאולוגיות

לפני בעל הרחמים

הגאון רבי גד פנש
בראיון נרחב
על הקשר ההלכתי
המרתק עם מורנו
הגאון רבי רחמים
מאזוז זצ"ל

בשער ההיכל קצת פרופורציות...

בזמנים הקדמונים, חג הסוכות ציין את סיומה של תקופה שבה אוסף האיכר את היבול החקלאי מן השדה ומן הכרם, כמו שכתוב "וחג האסיף בצאת השנה, באספך את מעשיך מן השדה" (שמות כז, טו), וכן כתוב "חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך" (דברים טז, יג).

עומד החקלאי וסוקר בהנאה גלויה את אסמיו המלאים כל טוב ומפיקים מזן אל זן. כמו מאליו עולה בזכרונו התהליך המייגע, המתחיל בניכוש השדה מכל קוץ ודרדר, עובר דרך החרישה המאומצת והזריעה הקשה, עד לקצירה ברנה. בלבו מתעוררת תחושה טבעית של שפע, והוא מרשה לעצמו לחייך חיוך מלא בסיפוק עצמי.

דא עקא שבלתי מן הנמנע כי אל קרבו תזדחל גם תחושה של "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" - מחשבת פסול שאסור לה להימצא בלבו של יהודי.

רבי דוד הנגיד זצ"ל בדרשותיו לחג הסוכות (הובא בספר מדרש רבי דוד הנגיד), מוצא בכך את הסיבה שציונו ה' לשבת בסוכות דוקא בתקופה הזו, "מפני שבימי חג הסוכות בית האדם מלא כל טוב, יין וקמח ועצים להסקה ותבואות ושמן, והאוצרות מלאים מכל דבר, ומתגאה, כמו שנאמר 'פן תאכל ושבעת ורם לבבך' (דברים ח, יב), ולפיכך ציונו לדור בדירת עראי, **להשפיל נפשו ותכנע ותזכור יום המוות**. ולפיכך נקרא 'חג האסיף', כדי להתבונן בו במשמעות השם למי שמתבונן".

ביציאתו מבית הקבע שלו, ושיבתו בסוכת הקרשים הרעועה והעראית, מגלה היהודי כי אפילו על ביתו-מבצרו אין לו שליטה כלל וכלל. פתאום הוא מקבל פרופורציות על חייו, ומבין כי אינו אחראי לשום הצלחה, והכל תוצאה של סייעתא דשמיא והשגחה פרטית מדוקדקת מלמעלה.

בברכת "מועד טוב ומבורך"
המערכת

יו"ל ע"י

מוסדות ישיבת

'כנסת רחמים'

המרכז רח' הרב עוזיאל 26 ב"ב

1700-50-51-52

ykr.org

ovd555@gmail.com

עורך:

הרב עובדיה חן

רכז מערכת:

הרב דוד חדאד

גרפיקה ועימוד:

שוהם

תמונות:

ארכיון הישיבה

ארכיון עובדיה חדאד

הראל זסורי

משה אהרון חדאד

אלחי טל

עזרא טרבלסי

י.מ.

יכירו וידעו

תשבע כל לשון. הלאה הספקות, הלאה הסתרת הפנים, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, והאלילים כליל יחלוף... מסבירים חכמי המוסר, כשהיו השבטים פעם ראשונה במצרים והתנכר אליהם יוסף ואמר "מרגלים אתם", ומשם עד סוף הפרשה, כמה תמיהות וקושיות מוזרות עלו ברעיונם: מה פתאום חושד בנו כמרגלים, בשעה שאלפי אנשים באים יום יום מצרימה לשבור אוכל? (וגם לדברי חז"ל שבאו בעשרה שערים, מה בכך אם רצו להסתכל על בנייני העיר ושעריה המפוארים?) וכי ישנו אב שישלח את עשרת בניו **ביחד** לריגול? וכי מצאו בידם כל דבר מחשיד, מפות, מסמכים, כלי נשק וכדומה? ומדוע החליף מר "צפנת פענח" את דעתו, שמתחילה רצה לשים את כולם בבית הכלא ורק אחד ילך ויקח את אחיהם, ולבסוף אמר "את האלקים אני ירא" וישלח את כולם מלבד שמעון? ומה הביטוי הזה "את האלקים אני ירא" שאין לו אח וריע במצרים, שכולם עובדי עבודה זרה? ומה פשר הכסף שנמצא באמתחותיהם, כסף איש איש בפי אמתחתו, האם כולם ניתן להם "מטמון" באמתחותיהם? ואלה שנחשדו כמרגלים, כיצד זכו שוב להסב אל שולחן המלך? ומה סוד הגביע המסתורי, שבו קבע מר "צפנת פענח" לשבת לפניו הבכור כבכורתו והצעיר כצעירתו? ואיך זה קרה שבנימין הצעיר, אברך משי "שלא נגע בזבוב על הקיר", נתפש בגניבה חמורה כזו? כאלה וכאלה שאלות וספיקות ניקרו במוחם. ובבוא הרגע הגדול ושמעו את שתי המלים "אני יוסף", נמוגו בבת אחת כל השאלות והספקות. אותו דבר לעתיד לבוא, כשישמע העולם כלו שתי המלים **אני ה'** בהגלות כבודו יתברך עלינו, ימוגו ויתבטלו כל ענני הספקות, ונדע כי כל הסבל הזה שסבלנו בימי הגלות היה כדאי בשביל השעה הזאת ובשביל הרגע הזה. "ובכן תן כבוד לעמך, תהלה ליראיך, ותקוה טובה לדורשיך... שמחה לארצך, ששון לעירך, וצמיחת קרן לדוד עבדך, ועריכת נר לבן ישי משיחך, במהרה בימינו אמן".

המצוה המרכזית בראש השנה היא מצות תקיעת שופר. רבנו סעדיה גאון נתן עשרה טעמים ע"פ הפשט למצוה זו, והיעב"ץ בסידורו הוסיף עליהם שני טעמים, ועם טעמו המפורסם של הרמב"ם "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם", הם י"ג טעמים על פי הפשט. אולם רבנו הרמב"ם נהג בחכמה רבה, שלא כתב את הטעם הנ"ל בהלכות תקיעת שופר, אלא בהלכות תשובה, עם הסתייגות מפורשת: "אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה **זמירת הכתוב**, רמז יש בו" (הלכות תשובה פ"ג ה"ד). וכל זה לבד יחשוב אדם שהשיג טעמים למצות הקב"ה, כאילו הגענו לשרשי המצוה ובאנו עד סודה. אלא צריך לעשות המצוה בפשטות לקיים מצות ה', וכלשון הגמרא (ר"ה דף ט"ז סע"א) "למה תוקעין? רחמנא אמר תקעו!". וכל הטעמים שניתנו בגמרא שם הם על פרטי המצוה, למה בשופר של איל, ולמה תוקעין ומריעין כשהם יושבים ושוב כשהם עומדים, אבל לא על גוף המצוה. ע"ש.

מכאן אתה למד שהנוסח הכתוב במחזורים שאומר התוקע "ושמוני שליח לתקוע שופר לפניך **כדי שתזכור** להם זכות אברהם אבינו" וכו', אינו נכון ע"פ ההלכה. והנכון לומר: "ושמוני שליח לתקוע שופר לפניך **לקיים מצות עשה מן התורה** יום תרועה יהיה לכם, ואתה ברחמיך הרבים תזכור להם זכות אברהם אבינו" וכו'. (ועמ"ש באור תורה שנה ח"י עמוד סז ותרגז. ובספרי ה' נסי ח"ב עמ' תקא. ע"ש).

בין הטעמים שכתב רבנו סעדיה גאון ישנו טעם אחד, להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר בו "וקול שופר חזק מאד", ונקבל על עצמנו מה שקיבלו אבותינו על עצמם באמרם נעשה ונשמע. סיוע לטעמו של רס"ג יש לראות בברכה האחרונה שתיקנו במוסף "אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם". גם מנוסח התפלה בימים נוראים "והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל ארצך", יש להבין שרבותינו מסדרי התפלה ציפו והתפללו לראות התגלות אלקית מעין מעמד הר סיני, שבו יתגלה הקב"ה לכל באי עולם בכחו ובגבורתו, ואז יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לו תכרע כל ברך

ערך: הרב יוסף חיים נחום הלוי

חזק ויאמץ לבך

מורנו הגאון הגדול הרב צמח מאזוז ראש הישיבה

זריזות ומאמץ בקיום המצוות

לא התנדבו בתחילה? אלא כך אמרו נשיאים, יתנדבו צבור מה שמתנדבים, ומה שמחסרין אנו משלימין אותו. כיון שהשלימו צבור את הכל, שנאמר: "והמלאכה היתה דים" (שמות ל"ו ז'), אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השהה וכו'. לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחילה. ולפי שנתעצלו מתחילה, נחסרה אות משמם, "והנשאם" כתיב. בספר אוצר המדרשים¹, מובא הקטע הזה בסגנון אחר: משה רבנו לא רצה לבקש מהנשיאים שידברו עם השבטים שלהם וישכנעו אותם להביא, אלא רצה להראות שעם ישראל עם קדוש, נתבעים ומיד נותנים. אם בחטא העגל תיכף ומיד הביאו, עבור המשכן כל שכן שיזדרזו להביא. ומכיון שמשה רבנו לא פנה קודם לנשיאים, הם נפגעו והחליטו שהם לא יתנו כלום, וכשיראה שעם ישראל לא נותנים את כל מה שצריך, לא תהיה לו ברירה והוא יפנה אליהם, ויגידו לו שהם מוכנים להשלים לו כל מה שחסר. אבל הקב"ה עזר, וכל עם ישראל מיהרו והביאו את כל מה שצריך תוך יומיים.

על שם גומרה

לפי רש"י, הם לא אמרו כך בגלל שנפגעו, אלא אמרו שאין המצוה נקראת אלא על שם גומרה (תנחומא פרשת עקב אות ו'), והיות שהם ברוך ה' היו עשירים ויכולים להשלים מה שנשאר, רצו שהציבור יתנו, ואחר כך

סוכה בפסח?!
הקשה הטור (אורח חיים סימן תרכ"ה): הרי מצות סוכה היא כנגד ענני כבוד, ועם ישראל זכו לענני כבוד בצאתם ממצרים, ומדוע התורה ציותה לנו את מצות סוכה בט"ו בתשרי? היה צריך לעשות אותה יחד עם פסח שזה הזמן שבו נגאלנו ממצרים וזכינו לענני כבוד? ומשיב, שאם התורה היתה מצוה לנו לעשות מצות סוכה בפסח, לא היה נראה שאנחנו עושים את זה בשביל הקב"ה, אלא בשבילנו. בפסח מתחיל האביב והחום, וזה היה נראה שבגלל זה אנחנו יושבים בסוכה, כדי להתאוורר. אדם צריך לעשות את המצוות לשם ה', לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה. לכן הקב"ה צוה לנו לעשות מצות סוכה בחודש תשרי, שאז גם מי שהוא מעונג ותמיד יושב באויר הצח, כשמגיע תשרי ומתחיל להיות קר, הוא מתאמץ עוזב את המרפסת ואת הסוכה שלו ונכנס לביתו.

והנשיאים (לא) הביאו

המאמץ והזריזות בעבודת ה' חשובים מהכל. הפסוק אומר: "ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב הביאו חן ונזם וטבעת וכומז כל כלי זהב" (שמות ל"ה כ"ב). כל אחד הביא מה שהביא, ומי אלו שלא הביאו בזריזות? הנשיאים. כותב רש"י על הפסוק: "והנשיאים הביאו" (פסוק כ"ז): אמר רבי נתן, מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה ובמלאכת המשכן

1. ספר "אוצר המדרשים" הוא ספר מאד יפה. זה חומש עם תרגום אונקלוס ופירוש רש"י בלבד, והוסיפו שם המלקטים דברי חז"ל מכל המדרשים. ספר עשיר וגדול במדרשים על כל פסוק ופסוק, על כל חמשה חומשי תורה.

כל מה שיחסר הם ישלימו.

מהיכן לומדים שאין המצוה נקראת אלא על שם גומרה? משה רבנו הוציא את אורנו של יוסף, ונשא אותו בכל הדרך לארץ ישראל. בכל זאת כתוב בסוף ספר יהושע (כ"ד ל"ב): "וזאת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים". ומדוע אמר "העלו בני ישראל", הרי משה רבנו העלה אותן? אלא כיון שהקב"ה לא נתן למשה רבנו להכנס לארץ ישראל, הוא לא הצליח להשלים את המצוה, ועם ישראל סיימו וקברו את יוסף בשכם, ולכן המצוה נרשמה על שמם. הנשיאים גם כן רצו להשלים את המצוה, אבל הדבר הזה לא מצא חן בעיני הקב"ה, ולכן כתוב "הנשאים" חסר שני יודיים.

עטיפה יפה...

הרבה פעמים היצר הרע מראה לאדם סיבה ברורה וטובה שלא יעשה מצוה מסוימת, אבל באמת אין זו הסיבה האמיתית, אלא הסיבה האמיתית היא עצלות וחוסר רצון לעשות המצוה. ומה עושה היצר כדי להתחכם על האדם? הוא עושה לו את הסיבה בנייר כסף ובנייר זהב. אבל אם אדם יבדוק את עצמו, הוא יראה שהרבה פעמים הוא נכשל בזה. **הוא חושב שהוא עושה מעשיו בגלל סיבה מסוימת, אבל אם יתבונן טוב כמשקף מן הצד, יראה שבאמת אין לו שם שום כוונה טובה.**

כאן הנשיאים עטפו יפה את המעשה שלהם, הם אמרו: "אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה", אנחנו רוצים את המצוה של המשכן עלינו, וכל מה שיחסר אנחנו ניתן. בא הקב"ה וגילה שלא זו הסיבה, אלא הם התעצלו, אמרו לעצמם: 'אנחנו נבוא ונעמוד בתור, בדוחק?! נמתין שכולם יגמרו להביא ואנחנו נשלים ברוגע'. ובגלל שזו הסיבה שלהם, הקב"ה העניש אותם, וכתב בתורה "הנשאים" בלי יודיים.

תשובת לב

ויש לשאול, כאשר כתוב "הנשאים" בלי יו"ד, מה העונש בזה? אם אכתוב **ראובן** בלי האות וא"ו, וכי זה עונש בשבילי? מה הוא מפסיד? הפירוש לפי הפשט הוא, שיש הרבה דברים שנעשו בשוגג או בזדון, אבל לאחר שעברו כמה חודשים או שנים, הדברים נשכחים והולכים. כאן התורה רוצה לחנך אותנו לא להיות בזה כמו הנשיאים! לא להיות עצלנים! לכן הקב"ה כתב בתורה "הנשאים" חסר שני יודיים, ואז **כל מי שקורא ביום ששי את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, רואה מלה משונה "הנשאים", מתבונן בדברי רש"י**, ואז רואה שכתב: "ולפי שנתעצלו נחסרה אות משמם". כך נזכור את זה. אם היה כתוב מלא, גם אם רש"י היה כותב את זה לא כולם היו שמים לב להסתכל בפרוש, ולא היו מודעים לענין.

פעם עברתי ליד חנות אחת, וראיתי שהשם שלה כתוב באותיות הפוכות. אפילו שאני לא רגיל לעצור ולהסתכל על חנויות, מצאתי את עצמי עומד ומנסה להבין מה כתוב שם. הם עשו את זה בכוונה כדי לסקרן אותנו, שנראה מה מוכרים בחנות. זו אחת השיטות בעולם לסקרן ולמשוך את הקליינט הקונה, ולהבדיל, התורה כתבה את הנשיאים בלי האותיות יו"ד כדי שנשים לב לדבר.

מצאנו שנאמר בתורה על עפרון: "וישקול אברהם לעפרן את הכסף אשר דיבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר" (בראשית כ"ג ט"ז). שמו של עפרון נכתב כאן בלי האות וא"ו. רבותינו אומרים (עין מדרש רבה פרשה נ"ח אות ז'), שזה בגלל שבתחילה עשה את עצמו כאילו הוא לא רוצה כסף, ואח"כ דרש וקיבל ארבע מאות שקל כסף. אברהם אבינו לא רצה לקבל בחנם, ולכן הציע כסף, אבל כאשר עפרון שמע שאברהם רוצה לשלם, הוא לקח ממנו את המחיר הכי יקר, ובשקלים הטובים ביותר. ובגלל שלא היה ישר, שאמר שהוא לא רוצה כסף ובלבו רצה, לכן התורה הורידה לו אות וא"ו משמו.

התורה כתבה לנו סיפורים בשביל לתת לנו מוסר! האיש הזה לא ישר, התורה פגעה בו. התורה מלמדת אותנו: בני, תיזהרו! "אל תלך בדרך איתם מנע רגלך מנתיבתם" (משלי א' ט"ו), אל תלמדו מאנשים לא ישרים!

מעלת הזריזות

לומדים מהמעשה של הנשיאים כמה חשובה אצל הקב"ה הזריזות. אומרים רבותינו (מכילתא פרשת בא): "מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה". אל תדחה את קיום המצוה למחר או למחרתיים, עכשיו! חשבת לתת צדקה? עכשיו תתן, לא עוד חודש. אין לך עכשיו כסף ואתה רוצה לתת

עוד חודש, תתן עכשיו צ"ק דחוי לעוד חודש וכדומה, אבל לא לדחות, מהיום למחר אי אפשר לדעת מה יהיה ומה יעכב את המצוה ח"ו. ברגע שנתת את הצ"ק, קיימת כבר את המצוה. היצר הרע גדול, הוא עלול לדחות את האדם מהיום למחר ולמחרתיים ולא לתת לו לקיים את המצוה.

ללמוד מאברהם אבינו

אסור לאדם להשהות את המצוה. רבותינו דרשו (דברים רבה פרשה ג' אות ג') את הפסוק "ושמרתם את המצוה" (שמות י"ב י"ז), גם על המצוות. לשמור אותם, לשים לב אליהם, כמו "ואביו שמר את הדבר" (בראשית ל"ז י"א).

רבותינו למדו את זה מאברהם אבינו. כאשר הקב"ה ציוה אותו על מצות העקידה, נאמר: "וישכם אברהם בבוקר" (בראשית כ"ב ג'), ולמה אברהם קם בבוקר מוקדם? הרי הוא הולך לשחוט את בנו! הוא עוד לא ידע שהקב"ה לא רוצה שישחט אותו, אלא הבין שהקב"ה מצוה אותו "והעלהו לי לעולה", שישחט אותו ממשי! ומדוע כל כך הזדרז? אלא אברהם אבינו ידע שכאשר צריך לקיים מצות ה', אין מה לדחות! לכן השכים בבוקר.

מילה בהשכמה

רבותינו אומרים (פסחים ד' ע"א), שבמצות מילה גם כן צריכים להיות זריזין מקדימין למצוות. למרות שבתנוס כולם היו עושים ברית מילה בצהרים, אבי מורי היה היחיד שעשה את הבריתות בבוקר בשעה שמונה, מיד אחרי תפלת שחרית בהנף החמה. ולמה היום אנחנו לא עושים ככה? כנראה קשה לאנשים לקום בהנף, ואחר כך זה כבר בזמן הלימוד של הבחורים והאברכים, אבל ודאי המצוה המובחרת ביותר לעשות אותה בבוקר.

ריצה למצוות

התנא באבות אומר (פרק ד' משנה ב'): הוי רץ למצוה קלה כבחמורה. למה כתוב **הוי רץ**? כיון שהתנא לא רוצה רק לומר שצריך לקיים את המצוה, אלא בא להסביר איך לעשות את המצוה - בריצה, מהר!

הגמרא בברכות (ו' ע"ב) אומרת: אגרא דפרקא - רהטא. כלומר, השכר של הדרשה הוא על הריצה שרצים לבית המדרש בשביל לשמוע את הדרשה. רש"י כותב שם, שלא כולם תלמידי חכמים ומבינים מה שאמר הרב בדרשה עצמה, אבל מצוה על כולם לבוא לדרשה, ומקבלים שכר על הריצה. ועוד אמר רבי זירא (שם), שבהתחלה כאשר ראה שהחכמים רצים לדרשה בשבת, חשב שהם מחללים שבת כיון שהם עושים פסיעה גסה, עד ששמע שאמר רבי תנחום בשם רבי יהושע בן לוי: לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת, שנאמר: "אחרי ה' ילכו כאריה ישאג" וגו' (הושע י"א י'), ואז גם רבי זירא התחיל לרוץ.

תפילה או טיול?

כולנו קוראים בבוקר בפתיחת תפלת שחרית: אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקדן קיימת לו לעולם הבא. אחד מהדברים זה השכמת בית הכנסת, המצוה שמורה לעולם הבא, ואת הפירות שלה האדם מקבל בעולם הזה.

אם נאמר שמחר בבוקר יגיע אוטובוס לקחת אותנו לטיול בגולן, מתי כולם יקומו? שעה לפני, אם בכלל ישנו... כולם שמחים ללכת לגולן, הגולן זה מקום שכבש משה רבנו! בודאי יש בו הרבה קדושה! וכשהולכים לשם לטייל כולם מזדרזים. **בשביל העניינים האלה אפשר לקום, ובשביל אהבת ה' חס ושלום קשה!** אנחנו צריכים להזדרז בכל בוקר!

האדם צריך לרוץ למצוות של הקב"ה. במה מראים חיבה לקב"ה? על ידי ששרים "הקדוש ברוך הוא אנחנו אוהבים אותך"?! אלו רק מלים טובות, אבל החיבה האמיתית היא רק על ידי שעושים מעשה, נכון, קשה לקום בבוקר מוקדם, אבל אנחנו קמים לכבודו של הקב"ה!

ההצלחה והשכר תלויים בקושי

על ההשתדלות והמאמצים הקשים האדם מקבל הרבה יותר שכר. היו שני חכמים גדולים ברוסיה, שניהם חיברו ספרים, הספר של אחד מהם התפרסם מאד, ואילו של השני פחות. יום אחד נפגשו שני המחברים, והרב שהספר שלו לא התפרסם הרבה, שאל את חברו: "אתה יודע שהספר שלי לא פחות טוב משלך, אם כן מה ההסבר שהספר שלך התפרסם מאד ושלי פחות?" אמר לו הרב: "זה קשור בעמל ובקושי. לך ברוך ה' יש דירה ממוזגת, נעימה ויפה, ואילו הדירה שלי קטנה וקרה. ברגע שאני בא

שלושת אלפים שנה, בכל מקום שיש יהודים, בזמן שמחה וחס וחלילה בזמן צרה, קוראים בתהלים שכתב ומבקשים מהקב"ה בזכותו. ממנו גם יצא מלך המשיח, כמה גדול היהלום הזה! ומי זכתה בו? רות המואביה. לעומת זאת עורפה אחותה מסכנה, הפסידה את כל העולם שלה. שתיהן אחיות, למה זו זכתה וזו לא זכתה? הסיבה כתובה במפורש: "ותרא כי מתאמצת היא ללכת איתה ותחדל לדבר אליה" (רות א' י"ח). רות היתה מתאמצת, הקב"ה אוהב את מי שמתאמץ!

נשתדל כולנו לעמוד בכך. החכם עיניו בראשו לישון מוקדם ולקום מוקדם, להשתדל להיות מעשרה הראשונים, ואם לא מעשרה הראשונים, לפחות מאלה שמגיעים לפני שמגיע הזמן של התפילה. כך מראים אהבה לקב"ה, והקב"ה משלם על זה בעין יפה.

לכתוב את החידושים שלי, הדיו כבר נעשה קפוא ואני כבר לא יכול לכתוב. בשביל זה אני צריך לשמור את הקופסא של הדיו בתוך שמיכות שישאר חמים ואוכל לכתוב, וכי מילתא זוטרי היא? הקב"ה לוקח בחשבון גם את הדבר הזה! בזכות זה הספר שלי התפרסם יותר!"

מעלת המאמץ

בפרשת נח כתוב: "ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחורנית ויכסו את ערות אביהם" (בראשית ט' כ"ג). רש"י שואל בשם רבותינו: למה כתוב "ויקח שם ויפת", הרי צריך לומר "ויקחו"? אלא מכיון ששם התאמץ יותר, זכה שהמצוה נקראת על שמו. לכל אחד יש את השכר שלו, שם זכה שעם ישראל זרעו קיבלו את מצות ציצית, ואמרו רבותינו (שבת ל"ב ע"ב): כל הזהיר במצות ציצית, כשיבוא המשיח יהיו לו אלפיים ושמונה מאות עבדים!

ומה קיבל יפת? כאשר יבוא גוג ומגוג וימותו כולם במלחמה שבני יפת יעשו עם עם ישראל, יהיה להם קבר ולא יאכלו אותם חיות השדה.

עם ישראל קיבלו את מצות ציצית כבר במדבר אחרי שיצאו ממצרים, ואילו בגלל שיפת התאמץ פחות, יקבל את השכר שלו רק בזמן הגאולה, ומה השכר שיקבל? שכר שתלוי במוות, שימותו ויובאו לקבורה. כמה הקב"ה משלם על ההשתדלות וההתאמצות בעין יפה!

המאמץ של רבקה

אליעזר עבד אברהם ראה את רבקה שהיתה ילדה קטנה בגיל שלש, והוא היה גבר בגוברין, ראה אותה ובקש ממנה: "השקיני נא מעט מים מכדך" (בראשית כ"ד מ"ג). למה הוא רץ לילדה הזאת דוקא מתוך כל בנות העיר? רש"י במקום כותב, כיון שראה שהמים עלו לקראתה, הבין שכנראה זו צדקת גדולה.

לעומת מה שכתוב שם: "ותמלא כדה ותעל", בהמשך כשהלכה להביא גם לגמלים כתוב: "ותשאב לכל גמליו" ולא "ותמלא", וא"כ משמע ששם היא כן שאבה והתאמצה. ומדוע לא עלו לה המים כקודם? עונים המפרשים תשובה נפלאה. בהתחלה כדי להביא מים לבית שלה, הקב"ה לא הטריח אותה, המים עלו בשבילה. אבל עכשיו היא עומדת לעשות מצות חסד, ובזכות החסד הזה היא עומדת לזכות ליצחק אבינו, להיות אמה של יעקב אבינו בחיר האבות ואחת האמהות של עם ישראל! בשביל דבר כזה היא צריכה לטרוח! אין חינום, תטרח - תקבל! אתה רוצה לנוח? תנוח, אבל לא תקבל שכר. הקב"ה מעריך את המאמץ.

רות כלפי ערפה

שתי אחיות היו - רות וערפה. רות זכתה ויצאה ממנה דוד המלך נעים זמירות ישראל, ומאותו היום ועד היום,

דרשת מורנו ראש הישיבה הגאון הרב צמח מאזוז שליט"א במעמד הכנסת ספר תורה לע"נ מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז זצ"ל

לשמור על המדינה, מי שרוצה יכול לחתום קבע ולהשאר בצבא עוד הרבה שנים. לעומת זאת יש צבא מילואים - לאחר שנות הצבא הרגילות, חייל המילואים צריך לבוא לצבא לעוד ארבעים יום בכל שנה.

ככה גם בתורה. הבחורים לומדים בישיבה כמה שנים ואחר כך מתחתנים. יש שנשארים בכולל ומשקיעים את כל חייהם בתורה, הם נמצאים בצבא קבע, כל היום, כל השנה, שנה אחר שנה יושבים ועמלים בתורה. הם מגינים על עם ישראל בזכות תורתם. יום ולילה לא ישובו.

ויש כאלה שלא יכולים להיות בקבע, קשה להם ללמוד תורה כל היום כי יש להם צרכי פרנסה וכדומה. מה הם עושים? הם אמנם עובדים לפרנסתם, אבל בערב הם עושים 'מילואים', כל אחד מהם חייב לקבוע עתים לתורה, ללכת לשיעור תורה שעה אחת ביום אחרי או לפני העבודה, זהו **בן עולם הבא!** לא מספיק לכתוב ספר תורה, צריך לשבת וללמוד בה.

לא יתחשב

בזכות התורה העולם קיים. אנחנו מדינה קטנה מאד, ויש לנו אויבים רבים מאד. יש בגלוי ויש בסתר. איך אנחנו חיים במדינה הזאת כמעט שמונים שנה? **בזכות עמלי התורה.** יש שעושים גזירות על בחורי הישיבות, לא רוצים שילמדו. הלואי ויזכו שה' יקבל אותם בתשובה. בגלל זה בזמן האחרון רואים שהיחס לעם ישראל מצד האומות נסוג אחור. גם נשיא ארצות הברית 'טראמפ' כבר לא כל כך אתנו, "הן עם לבדד ישכון" (במדבר כ"ג, ט'). **צריך להזהר לשמור על התורה ולשמור על בחורי הישיבות.**

כנגד כולם

אנחנו צריכים להתחזק בתורה, החובה היא עלינו. אנחנו אומרים כל בוקר את המשנה במסכת פאה (פ"א מ"א): "ותלמוד תורה כנגד כולם". אם נשים בכף מאזניים 612 מצוות, ונשים בכף השניה את לימוד התורה, נראה שהוא שוקל כנגד כולם. **אשריכם ישראל, לומדי התורה שיושבים ועמלים תורה, ואשריכם התומכים בתורה.**

יהי רצון שה' ישמור על כולנו יחד, ישכר וזבולון. הקדוש ברוך הוא יגן עלינו ועליכם, על כל החיילים שלנו היכן שנמצאים, יזכו כולם לחזור לבתיהם בריאים, שלמים ושמחים. הקדוש ברוך הוא יזכה אותנו בקרוב לגאולה שלימה, בעגלא ובזמן קריב. אמן ואמן.

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו". זכינו היום להכניס ספר תורה לכבודו של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז זכר צדיק לברכה. הרב אמר שאפשר לכתוב ספר תורה, אבל רק אחד. זהו ספר יחיד לעילוי נשמתו. ברוך ה', אשריכם ישראל, כל אחד ואחד מכם השתתף - מי שלקח פרשה, מי שלקח עמוד, מי שלקח פסוק, אשריכם ישראל, נתבעין ונותנין.

כתיבת ספר תורה - מנה אחרונה

אולי מישהו יכול לומר לי מה המנה האחרונה שרגילים לאכול? אכן, גלידה, בקיץ אוכלים גלידה. ולמה בסוף? כי היא הדבר הכי טעים, שומרים אותה לסוף. התורה כתבה לנו שש מאות ושלוש עשרה מצוות, המצוה האחרונה היא: "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" (דברים ל"א, י"ט). רבותינו למדו בתורה שבעל פה (סנהדרין דף כ"א ע"ב), שהשירה היא התורה, מצוה לכתוב ספר תורה. זו **המצוה האחרונה - המצוה המובחרת.**

תורה ושירה

איך כתיבת ספר תורה נכנסת בפשט הפסוק "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת"? מרן ראש הישיבה זצ"ל בספר שלו "קובץ מאמרים" מבאר בשם הרמב"ם (סה"מ מצוה י"ח ממצוות עשה), שהמצוה היא "ועתה כתבו לכם את השירה" - את ספר התורה שנמצאת בו השירה הזאת האמורה בפסוקים.

לפני כשלושים שנה הייתי בירושלים בהכנסת ספר תורה לעילוי נשמת הרבנית - אשתו של מרן הרב **עובדיה יוסף זצ"ל**. כמדומני זה היה בחול המועד פסח. היו הרבה אנשים, לא היינו יכולים להכנס לבית.

מרן הרב עובדיה לקח את הרמקול, עמד מול החלון ודרש: "למה הפסוק אומר 'ועתה כתבו לכם את השירה הזאת'? למה לא אמר 'ועתה כתבו לכם את התורה הזאת'? **כיון שצריך לקבל את התורה בשמחה!**" כמו שעכשיו אני רואה את כולכם, כולם רוקדים עם ספר תורה, רוקדים בשמחה! ככה צריכים לקבל את התורה, בשמחה.

חיילי התורה

לכל מצוה יש מטרה, מה המטרה של המצוה הזו? התורה כותבת: "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת **ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם**". אין המטרה לכתוב ספר תורה בלבד, העיקר הוא ללמוד את התורה, ללמוד ולקיים מה שכתוב בה. בעולם יש צבא 'קבע' ויש צבא 'מילואים'. צבא קבע - מלבד שלוש שנים שנמצא החייל בצבא

גם הפעם לרגל חג הסוכות הבעל"ט, בחרנו להביא לקט מהנהגותיו בקודש של מרן רבנו הגדול מייסד הישיבה זיע"א, בחג הסוכות והנלוה (בהשמטת קטעים רבים מקוצר היריעה), מתוך ספרו של ידידנו הרה"ג צמח הכהן שליט"א (בנו של הגאון הגדול הרב משה הכהן שליט"א ר"מ בישיבה), ורוב ככל הדברים הם ממה ששמע קיבל ושאל את פי מר זקנו מו"ר ועט"ר מרן ראש הישיבה מוהרי"ץ שליט"א.

נציין, כי יש תחת ידו עוד קונטרס גדול ממנהגי והנהגות מרן רבנו זצ"ל על כל מעגל השנה, עם מקורות, הערות וצינונים לספרי מרן רבנו איש מצליח, וספרי בניו רבותינו הגאונים, ושאר גדולי הדור. ה' יזכהו להוציא לאור עולם כלול בהדרו, ויאותו רבים לאורו.

בניית הסוכה

בתנאים לא היה מצוי שעושים סוכה, ורבנו מסר נפשו על מצוה זו, וניצל חלל קטן שבין הבנינים לבנות שם הסוכה, שדרך הבניה היתה לבנות כמה בנינים בצורה מרובעת שבמרכז היה חלל שלשם היו פתוחים חלונות המטבח שבבתיים, ולא היה שם אלא 1.20 על 70 ס"מ, ולא היה שם מקום כי אם לשנים או לשלושה אנשים יושבים, וכך היתה סוכת רבנו ארבעים שנה, עד שנתו האחרונה.

סיכך בענפי דקל הנקראים בערבית ג'רד. ואת החורים היה ממלא בהדסים.

הניח בסוכה כסא לכבוד האושפיזין, ומכסה את הכסא בטלית ומניח עליו ספר זוהר, ותלה את הכסא באויר מחמת העדר מקום.

ארבעת המינים

לקח לולב מחצר כנסייה אחר שביקש רשות מבועלי המקום, ואופן הלקיחה היה באופן שהערבי עולה בסולם ואחריו מו"ק [מרן ראש הישיבה מוהרי"ץ שליט"א], והערבי היה חותך ומעבירו למו"ק והוא היה מעבירו לאביו מרן רבנו מייסד הישיבה זיע"א עד שהיה מוצא לולב נאה. ושנה אחת שאל מו"ק את אביו מרן רבנו איך הדבר מותר והרי שייך לע"ז, והראה לו רבנו דברי מרן בש"ע (או"ח סי' תרמ"ט ס"ד) גנות הצעירים וכיוצא בהם מבתי שמשיהם מותר ליטול משם לולב או שאר מינים למצוה. [ועיין עוד למרן רבנו הגדול ראש הישיבה זצ"ל בקונטרס שבחי אמה"ג (אות ס"ח) הנדפס בספרו מגדולי ישראל ח"ד עמוד רפ"א].

הקפיד שתהיה בלולב את הקליפה האדומה (הנקראת כיום 'קורא') עד למעלה מעט יותר מן הלולב, והיה מחפש אחר לולב ארוך להידור משום זה אלי ואנוהו.

בבחירת ההדס הקפיד שיהיה רובו משולש (אמנם לא הקפיד שיהיה כולו משולש).

אתרוג לקח מהעיר גפצה שהם בחזקת שאינם מורכבים, או מהאתרוגים שהיו באים ממרוקו (ואתרוגי גפצה לא היו יפים כאתרוגי מרוקו, וכן היו ללא פיסם). ופעם אחת לקח שתיל של אתרוגי גפצה ושתלו בביתו בתוך עציץ, בשביל לשתול בא"י כאשר יזכה לעלות שיהיה לו אתרוגים לא מורכבים.

הקפיד שיהיה לו ארבעת המינים שלו, אפילו שלא היה מצוי ארבעת המינים לקהל כי אם לחזן, (וכן לא היה לילדי). וכולם היו מברכים על של החזן אחר שבירך אל של רב בית הכנסת.

קשירת הלולב

הקפיד לקשור את הלולב מערב יו"ט, וכך יוכל לקשור את הלולב שני קשרים זה ע"ג זה.

קשר את הלולב בעצי הלולב, ואת שיירי הקשרים חתך מערב יו"ט כדי לנאות את הלולב.

לא הקפיד על מספר מסויים של קשרים והכל לפי הענין, וודאי שלא הקפיד על שמונה עשרה קשרים.

סדר אגידת הלולב אצל רבנו: הניח הלולב כשהשדרה מול פניו, והיה מסדר את ההדסים שהיו בנוי גדול וקטן, גדול מימין קטן משמאל ובנוני באמצע ונוטה כלפי ימין, וכן סידר את הערבות ערבה מימין וערבה משמאל.

ההדס שבאמצע לא היה על השדרה ממש אלא סמוך לשדרה משמאל, כדי שתראה השדרה לכל אורכה. ואם היה הדס עקום במקצת היה בוחרו לאמצע כדי שיהיה נוטה לימין.

ההדסים היו גבוהים במעט מהערבות.

וכן הקפיד שהלולב ההדס והערבה יהיו שוים בתחתית הלולב.

הקפיד רבנו על קשירה נאה ביותר משום זה אלי ואנוהו, ולכן הקפיד שיהיה הקשר על גוף ענפי ההדס והערבה, והעלים עצמם היו משוחררים ויוצאים מעל הקשר (וכן כשקשר היה עושה כריכה מסביב), וכן הקשר

היה עושה אותו מאחורי הלולה בצד של ה'קורא', כדי שלא יראו הקשרים על גבי השדרה.

אחר התפילה הניח את הלולב בתוך דלי של מים כדי לשמור על טריותו ורעננותו. וגם בשבת השאירו בתוך המים ולא חשש ל'כבוש'.

מצות סוכה

לפני הכניסה לסוכה היה אומר נוסח 'לשם יחוד' (ו'עולו אושפיזין' כמוכא בזוה"ק) שתיקן הגרי"ח זיע"א בספר לשון חכמים, ומודפס בסידורים. והקפיד שלא להיכנס לסוכה לפני קריאה זו. וכן הנהיג את בניו. גם במוצאי יו"ט ובמוצאי שבת חוה"מ, היה תחילה קורא את הקריאה ואח"כ מבדיל. [ועיין להגר"ח פלאג' בספרו הבהיר מועד לכל חי סימן כ' סעיף מ"ב].

מרן רבנו זיע"א היה נוהג לברך ברכת המוציא בישיבה ואח"כ היה עומד ומברך ברכת לישיב בסוכה.

שאר עניני סוכות

נהג לשלוח צלחת מהתבשיל שהכינו כל יום לאיזה ענין, לכבוד האושפיזין.

רבנו היה לומד משניות מסכת סוכה ביום הראשון של חג הסוכות. בחג הסוכות היה לומד עם בניו בספר "בית השואבה" (מחזור לחג הסוכות עם חידושים ופסקים באורך בהלכות החג) לרבנו יהודה שמואל אשכנזי (מח"ס בית מנוחה ובית עובד), והיה מחבבו מאד. ולא נהג לקרוא בספר "חמד אלקים".

נטילת ארבעת המינים

נטל לולב בסוכה שבביתו קודם התפילה, (ולא היה סוכה בבית הכנסת). נטל את הלולב כשהשדרה מול פניו, והקפיד להחזיק הלולב והאתרוג בתחתיתם ממש.

היה מנענע לסדר הרוחות דרום צפון מזרח למעלה למטה מערב לכל רוח שלשה נענועים, והנענוע היה הולכה והבאה ללא כסכוס שהקפידו שהלולב יהיה סגור.

הביא לבנותיו הקטנות פחות מגיל שנים עשרה ליטול לולב בברכה, אולם לרעייתו הרבנית ע"ה וכן לבנותיו הרבניות שיבדלו לחיים טובים וארוכים כשהגיעו לגיל בת מצוה לא נתן להם עוד ליטול את הלולב כלל.

הלל והושענות

גם בהלל הקפיד לאחוז הלולב בימין והאתרוג בשמאל, ולא את שניהם ביד אחת. ובהושענות היה אחד הולך לפניו והחזיק את המחזור בידו.

הושענא רבה וחבטת ערבה

ביום הושענא רבה אחר התיקון שקוראים בלילה, אף שהיו שרצו להתפלל שחרית לפני הנץ מחמת העיפות אחר שנשאר ערים כל הלילה, רבנו הקפיד להתפלל בהנץ דוקא.

נהג לחבט את הערבה אחר סיום תפילת מוסף ולא אחר קדיש תתקבל של שחרית.

לא הקיף את התיבה בערבות של ההושענות (ערבות החבטה), אף שמנהג הציבור שלא היה להם ארבעת המינים היו מקיפים התיבה בערבות. כיון שלא היה מצוי עפר במקומם, כי הבתים והרחובות היו מרוצפים ולא היה גינות וכדו', היו מביאים צלחת עם אפר שריפה ועליה היו חובטים. אחר סיום סדר החבטה נהג לומר 'נשמת כל חי' ונוסח היה"ר שלאחר מכן. (ובתנאים לא נהגו לומר כלל).

סיום החג

שמר את הלולב כסגולה לשמירה.

וכן שמר את הערבות של ההושענות, ומי שהיה אומר לרבנו שיש לו פחד היה מביא לו הערבות (וכן היו רגילים לומר שהם סגולה לפחד).

ברכת השנה

**קנה לך סגור –
שיעמוד עליך בתפילה
בכל יום ויום!**

הצטרפו לזכות הנדירה:
מעמד תפילה וברכה פרטנית
מפי רבני הישיבה,
מיד לאחר השיעור היומי
בהיכל הישיבה – יום יום, לאורך השנה כולה
לשנה של פרנסה, בריאות,
נחת והצלחה בכל מעשי ידיכם
תורה מגנא ומצלא!

השתתפות: 217 ₪ בלבד לחודש
(למשך 12 חודשים | סה"כ 2,600 ₪)

ברכת נעילה

השערים ננעלים – שמך מוזכר ברגעי ההכרעה

רגע לפני חתימת הדין, מורנו ראש הישיבה ורבני הישיבה שליט"א
יזכירו את שמך ובקשותיך בפרטות לישועה במעמד תפילת הנעילה
בהיכל בית המדרש.

השותפות: 125 ₪ לחודש (למשך שנה = 1,500 ₪) להחזקת התורה

1700-50-51-52

נדדים
פלוס

ביט
058-6-540-550

אתר
YKR.ORG

הודעה
053-543-85-19

אמת מארץ תצמח

הפרשה החמישית שהתגלתה בתפלין מלפני אלפיים שנה, אשר בעקבותיה ביאר מרן רבנו הגדול צ"ל משנה תמוהה, יישב סוגיא במסכת ברכות, והסיר חשש ממנהג קדום – לצד מחלוקות קושיות ותמיהות שפתר רבנו בזכות תגליות ארכיאולוגיות שראה מקרוב בביקורו ההיסטורי ב"היכל הספר" בירושלים | ובכלל: מהו היחס הנכון לתגליות אלו

מינים בלולב, ארבע ברכות בברכת כהנים. ע"ש. ומפרש רבנו "חמש טוטפות" כנ"ל, ו"חמשה מינים בלולב" שיוסיף ענף זית (ע"פ נחמיה ח' ט"ו), ו"ארבע ברכות" שיוסיף "ישימך אלהים כאפרים וכמנשה" (בראשית מ"ח כ').

מלבד זאת, ביאר רבנו על פי הגילוי הנ"ל כמין חומר את דברי הגמרא בברכות (דף י"ב ע"א), שם מסופר כי ביקשו חז"ל לקבוע לקרוא בכל יום יחד עם קריאת שמע גם את עשרת הדברות, וביטולה מפני תרעומת המינין. ופירש רש"י, שלא יאמרו לעמי הארץ אין שאר תורה אמת, ותדעו שאין קורין אלא מה שאמר הקב"ה ושמענו מפיו בסיני. ע"כ. כך הבינו כל הפוסקים, ובעקבות גמרא זו התנגד כידוע רבנו הרמב"ם

יריעה מתפלין שנמצאו בקומראן (ויקפדיה)

בתשובה (הוצאת אל המקורות סימן ס' ובמהדורת בלאו ח"ב ס' רס"ג) למנהג לעמוד בעשרת הדברות "מפני תרעומת המינין".

אולם כעת, בעקבות הגילוי הנ"ל, מחדש רבנו, בהקדימו "לולי דמסתפינא", שאפשר שכוונת הגמרא בברכות "מפני תרעומת המינין" לחשש אחר: בקריאת עשרת הדברות יחד עם ק"ש, יש נתינת מקום ח"ו לדעת אותן כתות שסברו כי גם בתפלין יש לכתוב את עשרת הדברות יחד עם ק"ש.

ואם כנים אנו בזה, סרה התלונה על המנהג לעמוד בעשרת הדברות לכבוד מעמד הר סיני ומתן תורה, שכן מכיון שמנהג זה אינו קשור לקריאת שמע, לא חששו עד כדי כך.

בזה גם יישב רבנו תמיהה על הגמרא מה החשש שיבואו המינים להטעות שרק מה ששמענו בסיני אמת, הרי יחד עם עשרת הדיברות קוראים גם את קריאת שמע שמוזכרות בה מצוות תפלין וציצית שאינן כלולות בעשרת הדברות. ולפי האמור מיושב.

אגב, באותם מקומות נתגלו תפלין כסדר רבנו תם, ומאידך בקבר יחזקאל הנביא התגלו תפלין כסדר רש"י, ולמד מכך רבנו בספרו "אסף המזכיר" (ערך "תפלין" ג') שהיא מחלוקת קדומה, ואם כן סרה תלונת היעב"ץ והאחרונים על ספר הזהור.

לפעמים העומד מאחורי הממצא הארכיאולוגי היה בסך הכל ילד מתלמד, שלא העלה על דעתו שבעבור אלפיים שנה ימצאו את הנייר

לא מעט תגליות ארכיאולוגיות התגלו בדורנו, ולא פעם בזכות גילויים אלו נפתרו לרבנו קושיות ותמיהות שבמשך שנים לא מצא להן מענה. לעתים אף היה רבנו מביא מן הממצאים הללו ראיות וביסוסים לכל מיני נושאים ונדונים.

מאידך, רבנו לא קיבל כל תגלית ארכיאולוגית כאילו היתה תורה מסיני. הוא סבר שיש להתייחס לממצאים אלו בערבון מוגבל ובמידה של זהירות וחשדנות, שהרי לא תמיד ניתן לדעת בוודאות למי היו שייכים ומה היתה זהותם של האנשים שהותירו אותם. פעמים שהממצאים היו שייכים לכתות שונות, שנהגו בחידושים ובמנהגים שאינם תואמים את מסורת חז"ל, ועל כן אין לראות בהם בהכרח עדות למנהגי שלומי אמוני ישראל.

גישתו של רבנו היתה איפוא מאוזנת: מצד אחד, אין להתעלם מתגליות העשויות לשפוך אור על דברי חז"ל; ומאידך, אין לקבל כל תגלית ללא בחינה מדוקדקת של מקורה, זהותה ומשמעותה.

באחד מביקוריו בירושלים, הציע לרבנו, אחיו מורנו הרב צמח שליט"א, לסור למוזיאון "היכל הספר", שבו מוצגים כמה מהתגליות הארכאולוגיות החשובות ביותר הקשורות לתולדות עמנו. רבנו נענה בשמחה להצעה וביקר במקום. בזכות ביקור קצר זה התחדשו לרבנו שורה של חידושים עצומים המפוזרים בספריו (ולהלן קיבצונם). כל ממצא שראה עורר בו אסוציאציה תורנית, הזכיר לו מקור או יישב קושיא, ומיד היה מפליג ממראה עיניו לעולמות שלמים של תורה, בבחינת "ראה מעשה ונזכר הלכה" (סנהדרין פ"ב ע"א).

וחמישיתו יוסף עליו

אחד הגילויים הארכיאולוגיים המשמעותיים ביותר בדורות האחרונים, הוא תפלין מסוף ימי בית שני שנמצאו במערות קומראן. להפתעת החוקרים, מלבד ארבע פרשיות הרגילות המצויות בכל תפלין, נמצאה בהן גם פרשה חמישית הכוללת את עשרת הדברות. הגילוי עורר בזמנו רעש גדול, והיו רבנים שניסו לטעון כי כנראה אין אלו תפלין אלא סתם קמיע. אלא שתפלין אלו היו בדיוק כמו הבתים שלנו בשערן וגידן וכו'.

כאשר ביקר רבנו ב"היכל הספר" הנ"ל, ראה שם את התפלין הללו, ועל אתר פתר את המבוכה בעזרת בקיאותו הרחבה. בתשובה בשו"ת "בית נאמן" (ח"ב חאו"ח סי' י"ד) מספר רבנו כי במשך שנים היה תמה על דברי המשנה במסכת סנהדרין (פרק י"א משנה ג') הקובעת כי זקן ממרא הטוען שיש "חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים" – חייב. והדבר תמוה: מה יכתוב אותו זקן ממרא בטוטפת החמישית? והרי אין יותר מארבע פרשיות בתורה שנזכר בהן ענין תפלין!

והנה עתה לאור הגילוי הנ"ל נמצא הפתרון: ידוע שבאזור מערות קומראן חיו כתות של איסיים או צדוקים, שפרשו מעם ישראל בירושלים והלכו להתבודד בהרים ובמדבריות. יתכן שהם היו מוסיפים פרשת עשרת הדברות לפרשיות התפלין, וכנגדם התכוונה המשנה. בהערה מציין רבנו כי לאחר מכן לאוהו בספרי (דברים פסקא ל"ה): "וקשרתם, אלו בקשירה וכו' ואין עשרת הדברות בקשירה". ע"ש. ומבואר שבאו לאפוקי מדעת אותן כתות.

ובספרו "אסף המזכיר" (ערך "טוטפות") ציין לדברי רש"י (דברים י"ג א') בשם הספרי: "לא תוסף עליו, כגון חמש טוטפות בתפלין, חמשה

כתובות וכתובות

להלן נביא עוד כמה תגליות נוספות שעל ידן יישב רבנו קושיות ותמיהות:

פעם קרא בספר "ארכיאולוגיה תנכית" להרה"ג ר' זמיר כהן שליט"א

דף מכתר ארם צובה

שמצאו כתובת עתיקה שמספרת על "בלעם בר בער", וממנה עולה כי בלעם הכיר את השם "שדי". בכך התיישבה לרבנו תמיהה: מפני מה בכל התורה מוזכר תמיד שם "שדי" בצירוף "אל" ("אל שדי"), ואילו בפרשת בלק נזכר "שדי" לבד כמו "מחזה שדי יחזה" (במדבר כ"ד ד)? וביאר רבנו כי מאחר שבלעם ידע רק את השם "שדי" בלי צירוף, לכן בנבואתו מופיע שם זה לבדו. וכן הוא בספר איוב (חברו של בלעם לפי המדרש) שרגיל שם "שדי" ללא שם ליווי. ועיין בספר "השיעור" (תשע"ו עמ' קפ).

ועוד קרא בספר הנ"ל (ח"ד עמ' 149) על ממצא ארכיאולוגי המעיד על קניית דגים לכבוד ראש השנה, ולמד מכך שהיו נוהגים לאכול דגים בראש השנה, שלא כמו הנזהרים בכך.

בספר "אסף המזכיר" (ערך "דת משה וישראל" ב') הביא רבנו שמצאו כתובה מימי בית שני, וכתוב בה הנוסח "כדת משה ויהודאי". רבנו ראה בכך הסבר ללשון המשנה במסכת כתובות (פרק ז' משנה ו'): "דת משה ויהודית" (ולא "דת משה וישראל"), שהוא מקביל ללשון הכתובה הנ"ל שהיתה הנוסח בזמנם.

ונסיים בענייני דיומא: בימינו נמצאו על ידי ארכיאולוגים במדבר סיני, שרידים מכמה מבנים שקירותיהם אבן וגגותיהם ענפים. על פי מומחים, מבנים אלו הינם עדות ארכיאולוגיות לשהיית בני ישראל במדבר. כששמע על כך רבנו, אמר שבעקבות גילוי זה מתברר כי המחלוקת במסכת סוכה (דף י"א ע"א) האם הסוכות שהושיב ה' את בני ישראל היו ענני כבוד או סוכות ממש, אינה מחלוקת במציאות אלא אלו ואלו דברי אלוקים חיים. רוב העם היו יושבים תחת ענני כבוד (כמפורש בתורה), והיו גם סוכות - בתים פרטיים בלי גג שבנו עשירים ומיוחסים מפני החום המדברי הלוהט, וסיכנו אותם בענפי אילן. וכל המחלוקת היא האם הסוכות שאנו עושים הם לזכר ענני הכבוד או לזכר הסוכות.

שעליו שרבט, ויסיקו ממנו מסקנות מרחיקות לכת. כך למשל, בספר "אסף המזכיר" (ערך תפלין ג') קרא רבנו תיגר על חוקרים וארכיאולוגים שמצאו כביכול לוח של אל"ף בי"ת בסדר תשר"ק, שבו הקדים הכותב את האות פ"א לפני העי"ן, והגיעו למסקנא שבעבר האות פ"א קדמה לעי"ן.

רבנו דחה את הדברים בחריפות, והעיר: "ולא ידעו ולא יבינו כי הכותב היה טירון ונער שרצה ללמוד או ללמד סדר תשר"ק כדאיתא בש"ס דשבת (דף ל"א) 'למחר אפיך ליה', וזכרנו בגד בו כמה פעמים... ולא ידע שאחרי אלפיים שנה יעשו מהסדר הילדתי שלו תגלית חדשה... רק שהפרופסורים הנכבדים רוצים להיאחז בתגלית ילדותית לקבל כסף תועפות מהקתדרא שלהם, ודי בזה" (וציין שם טעויות נוספות שהיו לאותו כותב כפי שניכר שחזר ותיקן אותיות מסוימות או שבכלל דילג עליהם).

דוגמא נוספת לכך, מצא רבנו בממצא אחר שראה ב"היכל הספר" - ספר ישעיה עתיק שלדברי החוקרים נכתב כמאה שנה לפני חורבן בית שני. בהתבוננותו בספר הבחין רבנו שהוא נכתב בכתב מלא מלא דמלא, עד שאפילו מלת "כי" נכתבה בתוספת אל"ף - "כיא". רבנו שיער (בירחון אור תורה אלול התשס"ה סימן קמ"ג אות ג') כי כנראה ספר זה נכתב עבור ילדים מתחילים בקריאה, כדי לסייע להם לקרוא את המלים ללא טעות. ממצא זה שימש בידו מקור לכך שאין מניעה לכתוב פסוקים בכתב מלא כאשר הדבר נועד למנוע טעויות בקריאה.

אותיות מחכימות

הממצא המרכזי שראה רבנו ב"היכל הספר" וגרם לו להתרגשות רבה, היה "כתר ארם צובה" המקורי (כתב היד המדויק, המקודש והחשוב ביותר של התנ"ך, שנכתב לפני כאלף מאה שנה). רבנו התבונן היטב באותיות הכתר, ולפתע אמר בהתפעלות: "הו, בזה מתיישבת קושיית המפרשים!". בגמרא במסכת מנחות (דף כ"ט ע"ב) מובאת עדותו של רב אשי על מנהגם של הסופרים הדייקנים שכדי להבדיל בין ה"א לחי"ת, "חטרי להו לגליה דחי"ת ותלו ליה לכרעיה דה"א". ותמיהו המפרשים: מדוע נצרכת לכך דייקנות מיוחדת? אולם כאן בכתר ארם צובה ראה רבנו כי הרגל של ה"א תמיד דבוקה לגג, וכל ההבדל בינה לבין חי"ת, שבאות חי"ת הרגל עבה לכל אורכה, ואילו בה"א הרגל עבה בחלקה התחתון ודקה בחלקה העליון ומתחברת לאמצע הגג ולא לקצהו השמאלי. ומעתה מובן היטב מדוע נדרשת דייקנות מיוחדת מן הסופר.

עוד התבונן רבנו באותיות הכתר, ושם לב לתופעה מעניינת: הנו"ן סופית עשויה ממש כצורת הזי"ן שלנו, ואילו הזי"ן שבכתב הכתר קצרה ורגלה איננה מגעת לשולי שאר אותיות. בכך התיישבה לו תמיהה עצומה על הסיפור (בשבת קמ"ז ע"ב ובמדרש קהלת ז, ז) שרבי אלעזר בן ערך במקום "החדש הזה לכם" (שמות יב, ב), טעה וקרא "החורש היה לכם". והתקשה רבנו: בשלמא מה שהחליף דל"ת ברי"ש וכ"ף בבית ל פי שהם אותיות מאוד דומות, אך כיצד אפשר לטעות בין זי"ן ליו"ד? והנה כעת בראותו את אותיות כתר ארם צובה התיישב לו הדבר כפתור ופרח: בכתר האות זי"ן קטנה וקצרה כמו יו"ד, והנו"ן סופית כמו זי"ן שלנו. לכן טעה וקרא את המלה "הזה" - "היה". בזה גם הסביר רבנו מדוע לפעמים מצינו במקרא ובדברי חז"ל חילוף בין נו"ן סופית לזי"ן, כמו בגמרא בנדה (דף ט"ז סע"ב) שר הנרגן ואמרי לה שר הנרגז. וכן בגמ' סנהדרין (דף ס"ג ע"ב) והעונים עשו נבחן, שהגיה היעב"ץ נבחז (והוא ע"פ רד"ק במלכים ב' י"ז ל"א). וכן בתהלים מצינו לצור מעוז (ל"א ג') לצור מעון (ע"א ג'). ובישעיה (מ"ד י"ד) נטע ארן, כתיב ארן בנו"ן זעירא, וקרי ביה ארז, כי האורן הוא אחד ממניי ארזים לחד מ"ד ברה" (דף כ"ג ע"א). רבנו העלה אפשרות מחודשת שאפשר שבעלי המסורה הסתפקו כיצד לקרוא את המלה "ארן" (שאינה מופיעה בתנ"ך במקום אחר) - אם "ארן" או "ארז". לפיכך נכתבה הנו"ן בצורה זעירה, באופן המאפשר לקרוא את המלה בשני האופנים.

באותו ביקור ב"היכל הספר" ראה רבנו גם נעל של אשה בשם "בבתא", שבזמן חורבן בית שני ברח להי יהודה ומתה שם. כאשר הבחין שמדת הנעל שלה היא 38, מדה הנחשבת לממוצעת גם בימינו, התפעל ואמר: "מכאן ראינו שלא כדעת הסוברים שנתקטנו הדורות והטפח של האנשים פעם היה גדול יותר" [עיין בה' נסי ח"ב סי' מ"ט].

למה יצא רבנו מהסוכה?

השולחן, וספריו פתוחים סביבו, והגה בתורה כהרגלו לנצל כל זמן אפשרי. והנה שומע הוא את חלק מבני המשפחה, מתחילים לדבר וללהג בענייני השעה, שלא התאימו לקדושת הסוכה. כשקלט רבנו את העניין, הסב את תשומת ליבם ואמר "אנחנו בסוכה, לא מדברים דברים בטלים", כמובן בעדינות וברוגע כדרכו.

חלף ועבר הזמן, ושוב השתעממו הסובבים, סיימו לקרוא ספורים כאלו ואחרים, והחלו בדיבורים שוב, בתחילה בשקט, ולאט לאט המשיכו בקול רם, כדרכם של אנשים. דיברו ושוחחו על דא ועל הא, לא בדברים אסורים חלילה, אלא סתם בענייני הפוליטיקה העומדים על הפרק. כעבור זמן מה, שם לב אחד מהיושבים שרבנו לא נמצא בסוכה כבר זמן מרובה, "איפה אבא", "איפה סבא", שאלו איש את רעהו, ומהר שלחו את אחד הילדים הקטנים, לחפש את הרב ברחבי הבית, עובר הילד מחדר מחדר, עד שהגיע לסוכה השנייה, הקטנה, שהייתה מלאה מזרונים, ומיועדת היא רק לשינה, והנה, רואה הוא את הסבא הגדול, שהסיט לצד את כל המזרונים, לקח לעצמו כסא פשוט שהיה בקרבת מקום, נטל בחיקו ספר אחר מהספרייה הגדולה שהגיעה עד החדר ההוא, וישב ולמד בשקט. מיד פנה הוא ואמר: "סבא, מה קרה, לאיפה נעלמת? כולם החלו לדאוג..." ורבנו בקול שקט ומדוד ענה לו תשובה. שלא תישכח ממנו, "אמרתי להם פעם אחת שלא מדברים בסוכה, הם לא מבינים, אני לא מעיר עוד פעם, רק שלי קשה להישאר במקום כזה, אז יצאתי לסוכה השנייה, מה זה משנה פה או שם, הם יכולים להישאר בסוכה הגדולה, זה בסדר..." כך רבנו בחכמתו ובעדינותו, הצליח להעביר את המסר הרצוי מבלי לפגוע באיש. נכון, אולי צריך היה להיות הפוך, הם היו יוצאים, והוא היה נשאר עם שולחנו הטהור וספריו היקרים, אך ויתר הוא על כבודו, אבל הרויח מסר שלא יישכח מהם הרבה שנים קדימה.

אמת מה נהדר היה מראה רבנו זצ"ל בימים הנפלאים הללו, החל מימי ראש השנה ויום הכיפורים, בהרגשת הדין, פחד ואימה משולבים באהבת ה' וקירבת אלוקים, ועוברים מיד לימי השמחה והחדוה בחג הסוכות ושמייני עצרת – "זמן שמחתנו".

רבנו היה מיוחד בכל עבודת ה' שלו, שהייתה בפשטות ובצניעות שלא תתואר, אך בד בבד בשלמות ובחסידיות ככל הניתן, לצאת ידי חובת כל הדעות, אבל הכל היה מתוך שמחה של מצוה, מתוך רוגע פנימי, ומתוך אהבה אמיתית למצוות ולמי שציווה עליהם, בלי לחצים ובלי כעסים.

דגש חזק היה שם רבנו על חינוך הילדים והצאצאים, שיקימו ויעשו את כל המצוות ככל שמתאפשר כפי גילם. שיעשו לא רק מה שנצרך וזהו, אלא מתוך חיבור, אהבה, ורצון אמיתי שבוקע מתוכם, שם לב היה לא רק על החובות וההלכות היבשות, אלא גם על החסידות, תוספת הדקדוקים בהלכה, אבל שוב, הכל מתוך אהבה ושמחה של מצוה.

דוגמא לזה נוכל ללמוד מעדות של אחד מנכדיו הי"ו: "בהיותי ילד קטן, כל שנה ביום הכיפורים, הייתי נעמד ליד סבא בכל זמן החזרות הארוכות של התפילות, והוא לוקח את אצבעי, מניח אותה בסידור שלו, וככה עקבתי אתו ביחד כל זמן התפילות. אך בשנה הראשונה בה צמתי בהתקרבי לגיל המצוות, סבא באהבתו ובדאגתו הכנה, לא נתן לי לעמוד, ביקש ממני ליישב. וכשלא רציתי לשבת פשוט הושיב אותי על כסאו הקדוש, שכל הבחורים מנגד תמהים, אבל לדידו זה היה פשוט. ולא רק זה אלא שהשגיח עלי בעיניו הטהורות כל משך היום הקדוש, שאני יושב ונח, ושחלילה לא אסתכן בעקבות מאמץ מיותר".

ואם בחינוך עסקינו, הנה לפניכם סיפור נוסף ומיוחד, על דרכו החינוכית הייחודית, חינוך בשקט, ברוגע ובצורה שהמסר עובר הכי טוב שאפשר: באחת השנים בחול המועד סוכות, ישב רבנו בסוכתו הגדולה סביב

המעשה אשר יעשו

פסקי מורן ראש הישיבה זצ"ל

ערך: הרב יצחק מאזוז

הלכות ראש השנה

(אור תורה תשרי חשון תש"מ סי' ט ה"ו. והע' למשנ"ב אי"מ סי' תקפה סק"ה).

ד. כתב הרמ"א (סי' תקפ"ב): הולכים אל הנהר לומר פסוק ותשליך במצולות ים כל חטאתם. אולם אין לבזוז שעות יקרות של יום ראש השנה בהליכה מחוץ לעיר, ומה גם בזמננו שהרחוב פרוץ מאד ויוצא שכרו בהפסדו, ותחת להשליך את חטאתיו לים, הוא דולה ומשקה חטאות ואשמות חדשות כהנה וכהנה. ולפיכך אם הם קרוב לבית הכנסת עד שיעור מיל שהוא מהלך ח"י דקות, ראוי לטרוח עד שם לקיים דברי האר"י והרמ"א. ובתנאי שלא יהיה שם פריצות על יד הים מקום שרוחצים בתערובת מחללי שבת ופורקי עול ח"ו. ואם לאו, יש ללכת לבאר מים חיים או למעין ושניהם שקולים הם. ואם לאו, יש ללכת לבור של מים מכונסים ואפילו אין בו מים. ואם לאו, אם יש מקום גבוה על גג בית הכנסת וכיוצא שמשם אפשר להשקיף על הים, שפיר דמי (ומצינו לחכמים וסופרים שאמרו סדר התשליך על הים או הנהר הנשקף למרחוק). ואם לאו, יש לעשות אפילו סמוך לבזז כיון שהדבר אינו אלא זכר בעלמא ואחר כוונת הלב הדברים אמורים. והעיקר הוא לגמור בלבו לעזוב מעשיו הרעים ולחזור בתשובה שלמה.

בסיכום סדר העדיפויות: א. ים או נהר. ב. מעין או באר. ג. בור שיש בו מים. ד. בור שניגבו מימיו. ה. להשקיף מהגג על פני הים. ו. מי ברז. (אור תורה תשרי תשד"מ סי' ב'. אסף המזכיר ערך תשליך. מגדולי ישראל ח"ד עמ' שכ).

ה. אין ראוי לערוך חופה בעשרת ימי תשובה (ספר מגדולי ישראל ח"ד סוף עמ' שפח).

ניתן להשיג כל פסקי מורן זצ"ל בהלכות ימים נוראים, שנסדרו ונערכו בספר "פסקי הלכות" ג"ח, בפל' 121357-0533

א. בראש השנה אוכלים מאכלים לסיומן טוב, תחילה אומרים יהי רצון על חתיכת דלעת מבושלת, ואח"כ על ראש כבש ולב וריאה וסילקא וכרתי ורוביא (שעועית). ואחר שסיים סדר הירקות נוטל תמרה ומברך עליה בורא פרי העץ, ואחר כך נוטל תמרה אחרת ואומר עליה יהי רצון. ואם טעה והתחיל לומר על התמרים יהי רצון וכו', יסיים שיתמו אויבינו וכו' ואחר כך יברך בורא פרי העץ. ואין לחוש משום מקדים כבוד עצמו לכבוד שמים, שאין כאן אלא בקשה בעלמא ומאי כבוד עצמו איכא (אור תורה תשרי תשמ"ה סי' ב', אסף המזכיר ערך סדר ליל ר"ה).

ב. לגבי שיעור זמן התקיעות בשופר, לא נתבאר בפירוש בפוסקים כמה שיעור הטרומיטין, ולהלכה נקטינו שבשניה יש שלושה טרומיטין. ולפי זה **שיעור תקיעה של תשר"ת** י"ח טרומיטין היינו שש שניות, ו**שיעור תקיעה של תש"ת ותר"ת** לא פחות מט' טרומיטין דהיינו שלש שניות, שדוקא בתקיעה של תשר"ת צריך שש שניות כי היא צריכה להיות כנגד השברים והתרועה (כי כל שבר הוא שלשה טרומיטין בערך, והתרועה היא תשעה טרומיטין, וביחד זה ח"י טרומיטין), ולכן זה שש שניות. ואם רוצה להשוות גם התקיעה של תש"ת ותר"ת ל"ח טרומיטין תבוא עליו ברכה. ו**שיעור תרועה** גם כן שלש שניות. ו**שיעור שברים** כל שבר פחות משניה אחת. ונכון שהתוקע יתאמן קודם ראש השנה ויביט בשעון לדקדק בשיעור תקיעה דתשר"ת להאריך בה כשש שניות ויותר, ולקצר בשברים ששלשתם ביחד יהיו פחות משלש שניות (או"ת תשרי תשמ"ז סי' ב'. שו"ת איש מצליח ח"ב סי' לט ועוד). ואם עושים התקיעה של תשר"ת פחות מארבע וחמש שניות, לא יוצאים ידי חובה (בית נאמן גליון ל' אות כז, וגליון קכו אות יז, וגליון רכז אות יג).

ג. מי שלא שמע שופר בבית הכנסת ובא שליח ציבור לתקוע עבורו, יברך בעצמו לשמוע קול שופר ושהחינו, ויתקע לו תשר"ת ג"פ ותש"ת ג"פ ותר"ת ג"פ, סך הכל שלשים קולות. וצריך השומע לעמוד בעת התקיעות

מוה"ר זצ"ל היה משתדל לעמוד בכל זמן התפלות ביום הכפורים, מתפילת העמידה ועד עלינו לשבח (למעט בזמן הפיוטים וקריאת התורה בשחרית ומנחה), ומראהו כמראה מלאך האלוקים, והיה אומר 'כשאני מתפלל אני מרגיש שום עייפות או קושי'. ועם זאת היה מאיר פנים ומקבל בסבר פנים יפות כל מי שניגש אליו לשאול אותו איזו שאלה או להתברך בברכת שנה טובה.

עם עבודת התפלה ביום הכפורים של מוה"ר זצ"ל, היה צופה ומביט ממקומו (בקצה בית המדרש) על הבחורים (בעיקר הצעירים, אשר זה עתה נכנסו להיכל הישיבה), וכשהיה רואה בחור שנראה חלוש מחמת התענית ומאידך מתאמץ מאד, היה שולח את בנו שיבדלח"א שהיה יושב סמוך אליו לומר לאותו בחור שיכול לשבת, או שלא יתאמץ יתר על המידה.

בחג הסוכות מרגלא בפומיה דמוה"ר רבנו זצ"ל דברי התנא הקדוש רבי אליעזר (סוכה כז): **"משבח אני את העצלנים"**, ולא היה יוצא כמעט כל ימי החג מן הסוכה מלבד בזמן התפלות, והיה שוקד על לימודו בסוכה תדיר, והיה אוהב מאד לשקוד על דלתותיו של ספר **בית השואבה** להגאון בעל בית מנוחה, וכמו שנהג מרן אביו הקדוש רבנו הגדול מייסד הישיבה זיע"א. ואמנם היו מספר פעמים בודדות שנסע בחג הסוכות לירושלים לכוותל המערבי יחד עם אחיו הגדול מורנו ראש הישיבה מוה"ר י"ץ שליט"א או עם בניו שיחיו, לקיים מצות עלייה לרגל.

והאמת, שהנהגותיו בקודש בחודש זה, הגדוש במועדים ומצוות יקרות ונדירות, להעלותם על הכתב צריך כמה גליונות, ועוד חזון למועד!

יצוין, כי כל הנכתב כאן הוא ממקורות נאמנים מאד מבני משפחת מוה"ר הגאון זצ"ל, ומכל מקום הדברים נכתבים על אחריות הכותב בלבד!

מוה"ר זצ"ל סיפר שבבית מרן אביו זיע"א בתונס לא נהגו במנהג הכפרות בתרגולים, עד שאירע שנפטר אחיו הבכור צמח יהודה ברכה ז"ל (ביום פורים תש"ה והוא בן 8 שנים בלבד), ומאז נהג אביו מרן מייסד הישיבה זצ"ל לעשות לבניו שנולדו אחריו כפרות בתרגולים, אבל מרן האיש מצליח זצ"ל עצמו ולרבנית ע"ה לא עשה כפרות בתרגולים, וכמו כן כשנולדו בנותיו הרבניות תליט"א לא עשה להם כפרות בתרגולות. עוד אמר מוה"ר זצ"ל שמרן אביו לא הקפיד לעשות את הכפרות והשחיטה בערב כיפור באשמורת, וכן המנהג המובא בספרים לעשות למעוברת שתים או שלש עופות לא נהגו בו, ואפילו בכסף לא היו עושים על העוברים רק עבור האשה. עד כאן תוכן דבריו. וכן היה נוהג מוה"ר הכ"מ אחריו בכל זה.

אגב, סיפר בנו יצ"ו שזכר כיפור בשנת תשע"ג הלך מוה"ר זצ"ל עם בניו לעשות "כפרות" בתרגולים כמנהגו מידי שנה (במשחטת 'עוף בני ברק', שברחוב כהנמן פינת בר יוחאי, וכיום אינה קיימת שם), וקנה שם כ-12 תרגולים, ואחר הכפרות, השחיטה, מריטה ובדיקה, נמצאו שלשה עופות שנטרפו (אחד במעיים, אחד בריאות ואחד בצומת הגידים). ומאחר והיינו כמה משפחות (מוה"ר זצ"ל ובניו הנשואים שיבדלו לחיים טובים וארוכים) ולא ידענו מי צריך לקחת תרגול אחר לכפרות, אמר מוה"ר הכ"מ שכל אחד יוסיף כסף בכפרות שעושה בביתו לנשים (כי היה מנהגו לעשות לבנותיו הי"ו בכסף כזכר לעיל), ויאמר שיהא זה גם כפרה במקום התרגול שנטרף אם היה זה של אחד מבניו, וא"צ לעשות עוד תרגולים. ועיין למרן הראש"ל זיע"א בספרו הבהיר חזון עובדיה - ימים נוראים (עמוד רכ"ח הלכה ז') שכתב שאם נמצא טריפה, אינו צריך כפרה אחרת, וטעמו כיון שענין "הכפרות" אינו אלא מנהג בעלמא, והביא שם מדברי האחרונים שכתבו עוד טעמים שונים לדיון זה, ודלא כהגרי"ח בשו"ת תורה לשמה (סימן קנ"ה) שכתב להחמיר בזה (והוא כדברי מוה"ר זצ"ל). אבל אם נתגלה בשעת שחיטה, טוב ליקח תרגול לכפרה אחרת. עכ"ד מרן החזו"ע.

מכתב מאליהו

מורנו הרב עמוד ההוראה הגאון הגדול החסיד והעניו רבנו רחמים אליהו מאזוז זצ"ל

חילוקים באמירת אבינו מלכנו | מנהג מרן ה"איש מצליח" | "אילו צייתי לי" | האם טוב עושים הגבאים שסוגרים את עזרת הנשים

בר"ד מוציא ר"ה התשנ"ו
באמירת אבינו מלכנו ראיתי יש נוהגים שהש"ץ קורא וכולם עונים אחריו אמן, ויש נוהגים שכל אחד קורא עם החזן, אלא שהוא קורא בקול רם וכולם בלחש עמו. ואמרו"ג כן נהג (והיה לו סודר קטן בגלימתו לקרות בו אבינו מלכנו בעש"ת), ובג"ר בא נהגו כמנהג הראשון. ואילו צייתי לי, היו ממזגים שני המנהגים יחד, שכל אחד יקרא בלחש וימחר לגמור קצת לפני החזן כדי שיסיפק לענות עליו אמן, כמ"ש בש"ע סימן נ"א לגבי ברכת ברוך שאמר, וכמנהג אחינו האשכנזים בברכות ק"ש וכמבואר בסימן נ"ט.

בר"ד בני ברק יום י"ז אלול תשס"ב
לכבוד ידידנו הרה"ג רבי גד פנש שליט"א
שלום רב
על דבר הנשים שרוצות לבוא לסליחות בחצות לילה ומזה נגרם

ערבוביא.
מן הדין הנשים פטורות מאמירת סליחות. ומ"מ הרוצה לומר באופן שלא יהיה שום מכשול, זה טוב.
אבל באופן כזה שיהיו מכשולות, ע"ז נאמר "עת לעשות לה' הפרו תורתך".
וטוב עשו הגבאים שסגרו הדלתות של עזרת נשים שלא תהיה מצוה הבאה בעבירה ח"ו.
ושומע לנו ישכן בטח.
בכבוד רב
ע"ה רחמים מאזוז ס"ט
(חותמת הישיבה)
נ"ב מכת"י רבנו זצ"ל. על מכתב זה חתם ג"כ הרה"ג בן ציון מוצאפי שליט"א

דרך צחות

הנתינת הראשון

מי עבר את הנתינת הראשון בעולם בהרדמה? אדם הראשון, שנאמר: "ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם ויישן ויקח אחת מצלעותיו" (בראשית ב, כא).

משה, מסתמא היה גדול ממנו בעשרים שנה, ומה גם שהיה באותה עצה אצל פרעה של כל הבן הילוד וגו', ולא פחות מבן שלשים. וזה היה לפני לידת משה רבנו ע"ה. וא"כ כשנימול היה בן ק"י שנים. (חומש בית נאמן שמות שם).

ממעין הנאמ"ו

ידיעות מעניינות ממעינו הנובע של מרן רבנו הגדול ראש הישיבה זצ"ל

זיעה אכילה

כל זיעת האדם סם המות חוץ מזיעת הפנים. וסימני: "בזעת אפיק תאכל לחם" (ש"ע יו"ד סי' קט"ז ס"ד וש"ך שם). (חומש בית נאמן בראשית ג, יט).

גלות ספרד מחורבן בית ראשון

הרמב"ם באגרת תימן סבור שהיהודים באו לספרד מחורבן בית ראשון, בהסתמך על הפסוק בספר עובדיה (א' כ'): "וגלות ירושלים אשר בספרד". (קובץ מאמרים ח"ג).

הנימול המבוגר ביותר בהיסטוריה

יתרו, שמל את עצמו אחרי שנפגש עם משה במדבר. וזה לדעת רב

בענייני שידוכים

זירוז להקים בית נאמן בישראל

בס"ד, בני ברק, יום י"ד אלול התשל"ט
לכבוד ידידנו ואחינו היקר השו"ב וירא"מ [=וירא אלקים מרבים] ר'... הי"ו,
שלום וברכה!
היום הזה יום בשורה הוא שפגשתי את אחיך... הי"ו בשיבה שלנו, והודיעני
מטוב שלומכם, כן ירבה וכן יפרוץ אכ"ר. אולם אליה וקוץ בה, שנדהמתי
לשמע שכל האחים היקרים שיחיו רווקים ועדיין לא הקימו בית בישראל, ואין
זה ראוי למשפחה כמוכם לעכב ענין זה. ולא נעלם מ"ש חז"ל (קידושין דף כ"ט
ע"ב): למעלה מעשרים שנה הקב"ה אומר וכו' וכו', ועליך איפוא המצוה להיות
זריזין מקדימין לנישואין שהיא מצות עשה ראשונה דאורייתא, וממך ילמדו
וכן יעשו כל אחיך הי"ו.
המצפה לשמוע בשורות טובות ולפגוש אותך בעה"ו חתן.
נאמ"ן ס"ט

זירוז לאב להשיא את בנו

בס"ד, בני ברק, יום ג' באייר התשל"ט
לכבוד ידידנו הר"ג מעוז ומגדול גזע היחס והמעלה לשם טוב ולתהלה
החוש"ש הד"מ והכולל כמחר"ר...
ואחדש"ו באה". באתי בשורותיים אלה לכתוב למעכ"ת על דבר בננו זה...
הי"ו בענין המציץ לו מאד, ומפני כיבוד הורים לא יכול להשיח את צערו כאשר
עם לבבו, וכגון דא פתח פיך לאלם הוא. ומפני שבנו הנ"ל נ"י חביב עלי כבני,
וזה כמה שנים לומד בישיבה תכב"ץ והוא מבחירי התלמידים, לכן זכותי להביע
את דעתי הקצרה, ולכת"ר הבחירה וההכרעה.
והנה לא נעלם מ"ש הפוסקים ביו"ד (סוף סימן ר"מ) שבעניני נישואין הברירה
ביד הבן, ואם מוצא אשה ההגונה לו, א"צ לשמוע אל האב. והיא תשובת מהר"י
קולון ז"ל כמובא בד"מ שם. ועד כמה שמעתי סיבות להתנגדות מעכ"ת
נר"ו בזה, לא שמעתי דבר המתקבל. אם מצד כהנת - כבר האריך בזה מוה"ר
הגאון ר' רחמים חי חויתא הכהן זצ"ל בשו"ת שמחת כהן ח"ב (אה"ע סימן א')
דעיקר הקפידא הוא על עמי הארץ, ולדעת הרב חוות יאיר אין בזמננו ע"ה
שדיברו חכמים עליו. ואפילו להסוברים דבעינן דוקא ת"ח, מ"מ יש לסמוך
על דעת הסוברים דבזה"ז יש לנו דין ת"ח, והיינו שיוודע לישא וליתן בתורה
ומבין מדעתו ברוב מקומות ובפירושי פוסקי הגאונים. וסיים שם לשואלו
בזה"ל: "ואולי דמי ששואל עליו כת"ר נר"ו הוא מגיע לזה, וגם את"ל שאינו כן,
מ"מ נלע"ד דיכול לסמוך בשופי על הס"ס שכתבנו, וסמוך לבו לא יירא ולא
יאונה לצדיק כל און". וכן עיקר לענ"ד להלכה, לפמ"ש אמה"ג זצ"ל בשו"ת
איש מצליח ח"א (אה"ע סימן ט' בד"ה ואם נפשך) דאמרינן נעשה גם בלשונות
הפוסקים מרישא לסיפא. ע"ש. והשתא אם איתא דבעינן ת"ח ממדרגה גדולה,
א"כ קשו דברי מרן (בש"ע אה"ע סימן ב' ס"ח) אהדדי דיוקא אדיוקא, דברישא
קאמר עם הארץ לא ישא כהנת, הא כל שאינו ע"ה שפיר דמי, ובסיפא בעי
דוקא תלמיד חכם ממדרגה גדולה, ועל כרחך חדא מתרתי, או דסגי בת"ח כל
דהו שיצא מכלל עם הארץ, או דאמרינן נעשה דכל שאינו עם הארץ הוי לענין
זה כדין ת"ח וקרינן ביה הרי זה נאה ומשובח וכו'. או כלך לדרך זו, דברישא
נקט ע"ה בדוקא שאין זיווגם עולה יפה וכו' ובסיפא נקט ת"ח בדוקא שהוא
נאה ומשובח וכו', אבל מי שהוא בין שני הקצוות לא אמר בו דבר ודינו כדין
נושא ישראלי בעלמא דלא חיישין ביה למידי. ולכל הפירושים הנ"ל בנ"ד
ליכא למיחש כלל, וכ"ש דידענא ביה במר בריה הי"ו שהוא שוקד על דלתות
התורה ונשקף לו עתיד מזהיר בעה"ו אם יתמיד בלימודו להיות מורה הוראות
בישראל, ולא יאונה לצדיק כל און ח"ו.

ואם מצד שהמדוברת קצרה בקומה - כבר היה לעולמים שרבנו שמואל
הנגיד זצ"ל השיא לבנו ר' יוסף הנגיד ננסת מפני מעלת יחוסה שהיתה בתו של
רבנו נסים גאון (עיין בסה"ד שנת תת"ל לאלף החמישי), ולא חש לא לעושר ולא
ליופי וכו' עם שהיה ר"ש הנגיד גדול בישראל כריש גלותא בשעתו. וכ"ש שלפי
הנשמע איננה קצרה כ"כ רק לעומת מר בריה הי"ו, ואיתא בגמרא (בכורות דף
מ"ה ע"ב) גבוה לא ישא גבוהית שמא יצא מהם תורן.
ואם מצד שגדולה ממנו בכמה חדשים - לא שמענו קפידא על זה מפי רז"ל
רק בהבדל גדול של שנים, כדאיתא בסנהדרין דף ע"ו ע"ב (ועיין רש"י סנהדרין
דף מ"ט ע"ב בד"ה עצה ההוגנת לו). וכן אבא זצ"ל השיא לבניו יבל"ח כיו"ב
באין מוצא פה ומצפצץ.
ואם מצד שהיא תאומה - ראיתי תאומה שיוולדת כל שנה בפ"י והילדים

בראים וטובים תלי"ת. ומעיקרא כל עם ישראל מזרעו של יעקב אבינו שהיה
תאום, וכתוב ביה (בראשית כ"ט י') "ויגש יעקב ויגל את האבן" וגו' (וגם רחל
ולאה איתא במדרש תאומות היו).
ולפי מה ששמעתי המדוברת היא בעלת מדות טובות וכשרונות וחכמה
ודעת מה שזה ערובה בע"ה לדור הבא שיוולדו ילדים טובים משכילים ונבונים.
והיא גם מורה מוסמכת (עם תעודה) מה שקשה למצוא כיום. ומצד הפרנסה לא
תהיה בעיה כלל מכיון שהיא מוסמכת, ואם תמצא עבודה בע"ה, אזי הפרנסה
תהיה בריח כ"י היא תרויח יפה, והוריה הם אנשים טובים ושקטים. והעולה על
כולן מצד יחוסה מרן הקדוש ר' משה כלפון הכהן זצוק"ל שלא פסקה
תורה מהם ששה דורות לפני ולאחריו, ומזרע הגאון ר' ציון הכהן זצ"ל ראב"ד
אי ג'רבה ומח"ס שערי ציון על הש"ס, המפורסם בפקחותו ובינתו הרבה ויושר
עינו (וראיתי כתוב שמהרמ"ך זצ"ל היה אומר: "כולנו תלמידים בעיני לפני רבי
ציון כהן"). וידוע שיחוסו של מוהרמ"ך מגיע למעלה בקדש עד רבי ישמעאל
כהן גדול כמ"ש בשו"ת שואל ונשאל ח"א, ומדורי דורות ישבו באי ג'רבה ולא
שמעו קול נוגש, על כן עמד טעמם במ וריחם לא נמר.

ולצערנו היום קשה זיווגו של בחור ישיבה כקריעת ים סוף, כי אם ימצא
בחורה שלמה בחיצוניות ועשירה, מסתמא תשתרר עליו גם השתרר, וכידוע
הפתגם "בעלת המאה - בעלת הדעה". וכל שכן אם למדה בבתי ספר חפשיים
דמתקרו בלשון סגי נהור "ממלכתיים", שתסתכל על בעלה מגבוה, ואחריתן
מי ישורנה. ואנכי היודע ועד שכל אלה שהגיעו למעלות רמות בלימוד התורה
וביראת שמים, הוא בזכות נשותיהם דמנטרן לגבריהו ודמזרזן לגבריהו
לעסוק בתורה, אחרת ח"ו אתא אתתא ופסיק, וכל מה שעמל ואגר הבן בנעוריו
ילך חלילה לטמיון. לכן לענ"ד ישקול כת"ר נר"ו את ההצעה שוב בפלס שכלו
הזך ואל ימהר להחליט בשלילה, שמא ח"ו יגרום חרטה לבסוף לבן שיחיה. ואם
אחרי שקלו את הדברים וחקרו יפה יפה הסכים לומר לדבק טוב הוא, אף ידי
תכון עמו. ויעזור הש"י לטובה שתהיינה נטיעות דומות לשרשים, ובעה"ו בנך
יעלה עוד מעלה מעלה לגאון ולתפארת כנפשו הרמה וכנ"ה ידידו ומוקירו.

נאמ"ן ס"ט

זירוז לאב שמעכב בעד בנו מלהינשא

בס"ד, כ"ז שבט התשע"ד
לכבוד מר... הי"ו,
מרסייל, שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו הארוכה בישיבה, שמעתי שכל מי שמכירה אומר
שהמדוברת היא בעלת יראת שמים בתכלית, והיא מסכימה לשים כיסוי ראש
כמו אימותינו הקדושות, וחבל שאינך רוצה לשמוע ולהבין. מה גם שע"פ
השולחן ערוך (ביו"ד סוף סימן ר"מ) אין הבן חייב לשמוע בקול אביו במקרה
כזה, ואם תמשיך לסרב - יהיה בנך ח"ו בהרהורי עבירה כל ימיו. ויתכן שהוריק
נ"ע לא ירוו נחת מכך.

לכן אומר הפתגם "היה פיקח ואל תהיה חכם". ואמור לדבק טוב הוא, ובע"ה
הכל יהיה בסדר, וישמח האב ביוצאי חלציו.

נ. ב. ואסור להתנגד במצב כזה.

בברכה
נאמ"ן ס"ט

גילוח זקן והתפשרות על פאה לצורך שידוכים

בס"ד, בני ברק, יום י"ט בסיון התשמ"ו
לכבוד היקר ר' מ. א. הי"ו
אשקלון.
שלום וברכה!

מאשר קבלת מכתבך מיום ערב חג השבועות אודות בחור שמצא שידוך טוב
מכל הבחינות רק שהיא אינה מסכימה לבחור עם זקן וכו', אם הבחור לומד
בישיבה או בכולל ויש חשש שהורדת הזקן תגרום קלקול גם ליתר הבחורים
ביראת שמים וכדומה, יתייעץ עם ראש הישיבה או עם ראש הכולל, וכאשר
יפסוק לו כן יעשה. ואם הוא נהנה מיגיעו ומקדיש עתים לתורה, יש לבדוק
קודם כל אם הבחורה מושרשת היטב ביראת שמים אלא שבאה ממשפחות
או מעדות שאין רגילים לגדל זקן, שאם לא כן יש לחוש שהיום תגיד כך, ומחר
תגיד טלויזיא ווידאו, ומחר גילוי שער וחוסר צניעות, ולמחר חינוך הילדים
בבית ספר חפשי או פושר (כקדירה דבי שותפי לא חמימא ולא קריא), שכן

דרכו של יצה"ר היום אומר לו כך וכו'. אבל אם הבחורה יראת שמים באמת וניסה להשפיע עליה שתסכים גם לזקן מודרני (מה שקוראים "זקן צרפתי" או אנגלי) והיא נחושה בדעתה, אפשר להוריד הזקן ע"י התרה עם פתח וחרטה על שלא אמר בל"ן כשהתחיל לנהוג, ויקבל על עצמו לשקוד יותר בלימוד התורה וביראת שמים, שלא יהא מזה פתח לאותו שנאמר בו "לפתח חטאת רובץ". ובענין הפאה נכרית שרוצה ללכת דוקא בפאה ולא במטפחת, יש לדבר אתה שלפחות תשים כיסוי על הפאה, שיגלה רק אצבע או שתי אצבעות מהצדדין. ואם היא עקשנית בזה, יש לבטל השידוך, כי מדינא דין פאה נכרית כדין שערות הראש [ועיין בשו"ת בית נאמן ח"ב (תאה"ע סי' כ"ג)]. ורק אם כבר נשואים טרח הגרע"י (שליט"א) (בהשמטות ליבי"א ח"ה עמוד שנב) למצוא צדדים וקולות שלא לסתור בניינו ח"ו לגרשה כעוברת על דת. אבל לכתחילה לקחת אותה אין להתיר. וידע שהכל נסיון מן השמים, ויזמינו לו אחרת הטובה ממנה. וש"ר [ושלום רב]. נאמן"ן ס"ט.

התאמת זיווג על פי חשבונות ומזלות

בס"ד, ה' בחשון התשד"ם
לכבוד מר כ. א. כהן הי"ו, קריית גת

שלום וברכה!
קבלתי מכתבך מיום אדר"ח חשוון. השמועה ששמעת שאני יודע אם הזיווג יצא טוב על דרך המזלות - אינני יודע מי פירסם זאת. רחוק אני מדברים אלה כרחוק מזרח ממערב. רש"י ז"ל כותב בפרשת שופטים (דברים י"ח י"ג) תמים תהיה עם ה' אלקיך ולא תחקור אחרי העתידות. והרמב"ם כותב באגרת תימן למי שהאמין במזלות וכו' "תרחץ את שכלך מדברים אלה כמו שרוחצים הבגדים המלוכלכים מטינופם" (כך בערך לשונו של הרמב"ם). אדם צריך לחקור על הבחור, משפחתו ומדותיו וכו', ולהתפלל להקב"ה שלא ייכשל ח"ו, וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים. אמנם דבר אחד ראיתי בשם ספר גורלות עתיק, שמחשבין שם החתן ושם הכלה ומשליכין 3 ו 3 ואם יישארו 2 זה הזיווג הטוב ביותר. ובנדון שלנו שם החתן "אליהו" (52) ושם הכלה "תמר" (640), יחד עולים בגימטריא 692. חלק על 3 תישאר שארית 2. וגם לפי התיקון שעשית "אליהוא" "תמרה" עולים בגימטריא 698, חלק על 3 יישארו 2. יותר מזה אינני יודע, וכאמור אינני מתעסק בנושאים אלה, והולך בתום ליך בטח.

בברכה להצלחה וכל טוב בגשמיות ורוחניות
נאמן"ן ס"ט

קרני ראם

שאלות ותשובות קצרות מאת מורנו הרב עמוד ההוראה החסידי והעניי רבנו רחמים אליהו מאזוז זיע"א מתוך ספרו הקדוש של רבנו "קרני ראם"

ישיבה בסוכה למי שהיא בתהליך גיור

שאלה: האם מותר לאשה שהיא בתהליך גיור לשבת בסוכה?
תשובה:

אשה יהודיה רגילה פטורה ממצות סוכה. אבל אם היא רוצה לשבת יש לה שכר כמי שאינו מצווה ועושה. וזו שבתהליך גיור אין לה מצוה, רק אולי שתתרגל במושגי יהדות.

מצות לולב על ידי אשה

שאלה: קראתי באור תורה חודש אייר [תשע"ב סימן צ"ה] ממרן ראש הישיבה (שליט"א) [זצ"ל] שהאיש מצליח היה נותן לבנותיו הקטנות לברך על לולב.

- האם כיום אפשר לתת לקטנה לברך על לולב?
- האם צריך לקנות לה לולב משלה או אפשר לתת לה לברך מהלולב שלי ואח"כ אני יכול לזכות בו בחזרה?
- האם גם כיום נשים מקיימות מצוות לולב כי מעולם לא ראיתי את אמי וסבתי שהן מג'רבא מנענעות בלולב.

תשובה.

בתנוס וג'רבא לא היה מנהג כזה שנשים מברכות על הלולב, אך אבא זצ"ל לחיוב מצוה בעלמא, היה נותן לבנותיו הקטנות לברך על הלולב שלו (אחר

גנזי המלכות תיעודים מגנזי העבר

רבי בועז חדאד זצ"ל
קונה אשכול תמרים
בשוק ברובע היהודי
אלחארה כבירה
בג'רבא ערב חג
הסוכות

כפרות

מהודרות תשפ"ז

זכות התורה תכריע לחיים טובים

**החל מ-
52 ש"ח
לנפש**

1700-50-51-52

**נדרים
פלוס**

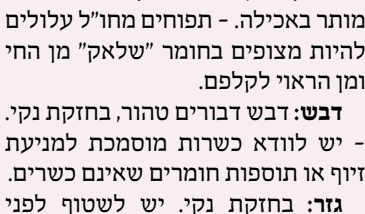
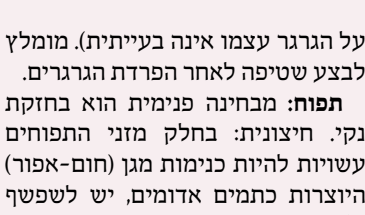
**ביט
058-6-540-550**

**אתר
YKR.ORG**

**הודעה
053-543-85-19**

נחפשה דרכינו ונחקורה" - מעבודת הנפש אל שלחן החג

בימי אלול, לקראת ראש השנה, אנו קרואים לקיים בעצמנו "נחפשה דרכינו ונחקרה ונשוּבָה עַד ה'". המפרשים מדייקים כי ישנו הבדל תהומי בין "חיפוש" - שהוא סקירה שטחית וחיצונית, לבין "חקירה" - שהיא ירידה לעומקם של דברים, אל הפרטים הנסתרים מן העין. בעבודת הנפש, איננו יכולים להסתפק במבט מלמעלה, אלא נדרשים לבדיקה יסודית של מניעי הלב ודקדוק המעשים.

רעיון זה מקבל משנה תוקף כאשר אנו ניגשים לשלחן ראש השנה. אנו אוכלים את ה"סימנים" כדי לבקש "סימנא טבא" לשנה החדשה, אך עלינו לוודא שאיננו מכניסים לפינו חליה מאכלות אסורות, המטמטמים את הלב ופוגמים בקדושה הנדרשת לבן העלייה. בדיקת המזון דורשת "חקירה" של ממש - לא רק להסתכל שהפרי נראה טוב מבחוץ, אלא לבדוק כהלכה על פי הכללים.

לקראת החג הבעל"ט, להלן פירוט הלכתי ומעשי לבדיקת סוגי ה"סימנא טבא" שבהם תיתכן נגיעות חרקים.

קרא (דלעת): תיתכן נגיעות של כנימות קמחיות בקליפה ובחריצים, יש לקלף או לשטוף ביסודיות תוך כדי שפשוף.

עלי סילקא (תרד / סלק): ירק מגידול רגיל נגוע מאוד בחרקי שדה ורימות מנהרנים בעובי העלה שאינם יורדים בשטיפה, ולכן חובה להשתמש רק בגידול מיוחד "בחזקת נקי מחרקים" מחברות מומלצות בכשרויות מהודרות. - יש להשרותם במי סבון לכ-3 דקות ולשטוף היטב כל עלה משני צדיו.

כרתי (לוף / כרישה): יש להסיר את העלים הירוקים ואת אזור השורש (כ-1 ס"מ) והשכבה החיצונית הראשונה. -יש לחצות את החלק הלבן לאורכו ולהפריד את כל הגלדים, להשרות במי סבון לכ-3 דקות ולשטוף כל גלד תחת זרם מים תוך כדי שפשוף בספוג משני צדיו.

רוביה טריה: יש להסיר את הקצוות, לבדוק חיצונית ולשטוף ביסודיות, במידה ונמצא נקב, אין להשתמש בתרמיל המנוקב.

רוביה יבשה: יש להשרות במים פושרים לכ-8 שעות, לאחר ההשריה יש לבדוק בעיון תוך כדי גלגול על משטח בהיר או מעט מעט בהיפוך בכף היד ולוודא שאין חרקים בין הגרגרים או בתוכם. כתמים בהירים אינם סימן לנגיעות. אם נמצא שלושה נגועים ב-1 ק"ג, יש לקלף ולבדוק את כולם, אם נמצאה נגיעות גבוהה - אין להשתמש בכל הכמות.

תמר יבש: יש לחתוך את הפרי לאורכו ולהוציא את הגלעין. במידה ונראים פירורים כהים (המעידים על הפרשות של זחלים), אין להשתמש בתמר זה. לאחר מכן, יש להחזיק את התמר הפתוח מול מקור אור כדי שיקבל שקיפות שתקל על זיהוי זחלים וחיפושיות וגם מתחת למקור אור כדי לזהות רימות, יש להתבונן בצידו הפנימי והחיצוני. - תמר שנוצר בו גבישי סוכר בהירים, אין זה סימן לנגיעות ומותר.

תמר לח (חיאני): המשווק קפוא או בקירור וקליפתו חלקה וצבעה חום כהה, הוא בדרך כלל נקי. עם זאת, טוב לוודא את ניקיונו לאחר הסרת הגלעין.

רימון: רימון מגידול מסחרי בחזקת נקי. ברימון מגינה פרטית יש לחפש נקבים חיצוניים, ובמידה וישנם - לפתוח ולהסיר את האזור הנגוע. אם ישנו אזור חום בפנים, יש לבדוק הימצאות רימות בין הגרגרים (נקודה שחורה

על הגרגר עצמו אינה בעייתית). מומלץ לבצע שטיפה לאחר הפרדת הגרגרים.

תפוח: מבחינה פנימית הוא בחזקת נקי. חיצונית: בחלק מזני התפוחים עשויות להיות כנימות מגן (חום-אפור) היוצרות כתמים אדומים, יש לשפוף ולהסירן בסקוצ' או בסכין והכתם הנוטר מותר באכילה. - תפוחים מחו"ל עלולים להיות מצופים בחומר "שלאק" מן החי ומן הראוי לקלפם.

דבש: דבש דבורים טהור, בחזקת נקי. - יש לוודא כשרות מוסמכת למניעת זיוף או תוספות חומרים שאינם כשרים. **גזר:** בחזקת נקי. יש לשטוף לפני השימוש.

ראש של דג: בקרפיון, בורי, כסיף וסלמון - מן הראוי להשתמש רק בראשים המשווקים נקיים מתולעים בהשגחה מהודרת. ראשי דגים אחרים בדרך כלל נקיים. **ויה"ר שנזכה לשנה טובה ומבורכת ולכתיבה וחתימה טובה ולשפע רב ברוחניות ובגשמיות.**

מרן ראש הישיבה זיע"א:

לקחת יום אחד של תורה זה דבר גדול

יש לך הבטחה

לשנה שלימה!

חיגו: 1700-50-51-52

חותמים שותפים יום < בישיבת "כסא רחמים" < ומקבלים שטר חתמנו לחיים

מעשה במחשבה

סוכת גן עדן

כשראה הצדיק שדבר לא יזיזו מדעתו, עמד ואמר: "אם תשאר כאן לחג הסוכות, מבטיח אני לך שתהיה אתי במחיצתי בגן-עדן".

להבטחה מפורשת שכזו לא עמד ביהודי הכח למאן. מיד סידרו ליהודי אכסניה מכובדת, והבשורה הטובה כי הנה יש אתרוג לחג נפוצה חיש מהר, והעיר ברדיצ'ב צהלה ושמחה.

אחרי תפלת ערבית, בלילו הראשון של החג, סר האורח לעבר הסוכה הצמודה לאכסניה בה השתכן. מצב רוחו היה מרום. הכבוד הגדול שזכה לו מבני-העיר והמחשבה על גן-העדן המובטח לו סיפקו לו די והותר סיבות לקיים חובת היום "ושמחת בחגך". בלב גדוש שמחה עמד להיכנס לסוכה ולקיים מצות ישיבה בסוכה.

אלא שכאן ציפתה לו הפתעה מאוד לא נעימה. בנימוס אך בתקיפות הסביר לו מארחו, כי הכל הוא יכול לתת לו מלבד לשבת בסוכה.

"מה זאת אומרת?!?", נדהם היהודי, "מבקש אני לקיים מצות סוכה". אך המארח בשלו: אין הוא יכול לאפשר לו את הכניסה לסוכה.

"מארח מוזר", עיקם האורח את אפו ופנה לסוכת השכן. למרבה פליאתו, גם השכן סרב לתת לו להסתופף בצל סוכתו. תוצאות דומות השיג לתדהמתו הגוברת גם אצל יתר השכנים. אט-אט החל היהודי להבין שמדובר כאן בקנוניה. הרבי, כך מסתבר, ציוה על כל בני הקהילה שלא יכניסוהו בשום פנים ואופן לסוכה. אך מדוע הוציא הוראה מוזרה כל-כך?!

מתוסכל ומבולבל כיוון פעמיו לעבר סוכת הצדיק. "האם כך משלמים לי עבור הטובה שעשיתי?!?", קבל כשדמעות בעיניו, "נעתרתי לבקשתכם ונשאאתי כאן, במקום זר, במשך כל ימי החג במקום לבלות בנעימים עם משפחתי, על-מנת לזכותכם במצוה, וזה הכרת הטוב? למנוע ממני מצות ישיבה בסוכה?!".

"זהו הדין", הרגיעו הרבי, "אם אין אתרוג - אין מברכים עליו. אם אין סוכה - פטורים מן החיוב לשבת בה".

"רבי", זעק האיש בעינים דומעות, "אנא רחם עלי ותן לי לשבת בסוכה. מוכן אני לתת את כל הוני כדי לא להפסיד את המצוה".

"אם תוותר על ההבטחה שנתתי לך, בדבר חלקך בגן-עדן, אתן לך מיד לשבת בסוכה", אמר הצדיק בקול שליו ומתון.

היהודי האורח קפא על עמדו כשהוא נבוך. מלחמה פנימית קשה התלקחה בלבו. האם יוותר על ההבטחה הנדירה רק כדי לקיים מצות סוכה? ואולי כדאי לשלם את המחיר הגבוה, לוותר על הסוכה, כדי לזכות בגן-עדן?

לאחר מחשבה הוא קיבל החלטה. "רבי", אמר בקול בוטח ונחוש, "אני מוותר על הבטחתך. מה בצע לי בגן-עדן אם אינני יכול לחיות כיהודי ולקיים מצות סוכה. אנא הנח לי לקיים את המצוה!".

חיוך לבבי זרח על פניו של הצדיק: "הנך מוזמן לסעוד עמנו בסוכתינו. ועכשיו אני שב ומבטיחך: מקומך בגן-עדן שמור לך, עמי במחיצתי. לא רציתי שתזכה בגן-עדן רק בזכות חושך המסחרי. רציתי שתהיה ראוי לכך **בזכות ולא בחסד**. עכשיו, כשהוכחת מסירות-נפש על קיום מצות ישיבה בסוכה, הינך ראוי באמת להיות במחיצתי בגן-עדן!".

חג הסוכות התקרב ובא, ובכל העיר ברדיצ'וב לא נמצא אפילו אתרוג אחד לקיים בו את המצוה.

יושב היה רבי לוי יצחק, הצדיק מברדיצ'וב, ומצטער צער רב על העדרו של אתרוג. ככל שהתקרבו ימי החג, גדל צער. שלוחים נפוצו בכל הסביבה לחפש אחר אתרוג. הללו ביקרו בכל השווקים וחזרו על כל בתי היהודים, אך העלו חרס בידם.

ביקש אותם רבי לוי יצחק שיארכו ליהודים עוברי דרכים, ואם יימצא אצל מישהו אתרוג, ישדלו אותו למוכרו בדמים מרובים, או לפחות להסכים לבלות את חג הסוכות בברדיצ'וב ולזכות את בני העיר במצות ארבעת המינים.

ואכן המאמצים נשאו פרי (עץ הדר). באחד הימים נמצא יהודי שהיה בדרכו לביתו לאחר נדודים רבים, ובידו נמצא אוצר יקר: אתרוג מהודר. ולא זו בלבד, ברשותו של היהודי היו גם לולב, הדסים וערבות. מי היה מעלה על דעתו מציאה מושלמת ונפלאה כזו שבני ברדיצ'וב היו נותנים כל הון שבעולם כדי לרוכשה.

בשמחה גדולה הציעו השלוחים ליהודי למכור להם את האתרוג תמורת מחיר גבוה ומפולפל. אולם להפתעתם היהודי סרב בתוקף, והצהיר כי האתרוג אינו למכירה. שלו הוא. גם הוא יהודי המחוייב בנטילת ארבעת-המינים.

לא הועילו כל תחנוניהם והפצרותיהם. בלית ברירה הפצירו בו השלוחים שיואיל בטובו לשהות עמם בימי חג הסוכות, ויהיה הוא אורח הכבוד המזכה את העיר כולה במצוה הנעלה.

אולם גם לכך היהודי לא ניאות. מתעגעע הוא אל אשתו ואל ילדיו. זה זמן רב שנעדר מביתו ובדעתו לחוג בחיק משפחתו. אך בני ברדיצ'וב לא ויתרו. במאמץ שכנוע אחרון התחננו בפניו: לכל הפחות ייכנס נא אל הצדיק רבי לוי-יצחק. להתקבל אצל הרבי הקדוש, לזאת לא יכול היה היהודי לסרב.

"זכות גדולה נפלה בחלקך", ניסה הרבי לשכנעו כשבא לפניו, "כל הקהילה הגדולה תוכל בזכותך לקיים את המצוה החשובה". אך היהודי בשלו, ברצונו לשוב לביתו ולעשות את החג במחיצת בני-משפחתו.

חריפותא

חריפות ושנינות מגאוני הדורות

הגאון המלבי"ם זצ"ל
יומא דהילולא - א' בתשרי

"הפך את הסיגריה עם האש לתוך הפה..."
הקהה המלבי"ם את פיו ושניו.

שלום שלום לרחוק

פעם הגיע הגאון מלבי"ם לעיר אחת, והיו כל בני העיר נדחפים זה בזה כדי ללחוץ ידו לשלום. אמר להם הגאון: "אל לכם להידחק ולהידחק זה בזה, כי יכולים אתם לומר לי שלום גם באמירה מרחוק, ולא דוקא בלחיצת יד, כמו שנאמר 'בורא נים שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב' - היינו הך אם נותנים שלום מקרוב על ידי לחיצת יד או מרחוק על ידי נים שפתים..."

המשכיל ידום

כשבא הגאון מלבי"ם זצ"ל לעיר יקטרינסלב נהרו המונים לקבל פניו. ביניהם היו גם ראשי חוג המשכילים שבעיר. הללו הציגו עצמם לפני המלבי"ם ואמרו "אנחנו משכילי העיר". חיך הגאון חיך מר וענה: "עליכם אמר דוד המלך בתהילים 'היש משכיל דורש את אלוקים'..."

ויזתא חי ובריא

קנטרן אחד מחוגי המשכילים, נטפל פעם אל הגאון המלבי"ם והיה טורדו ומקניטו בשאלות של הבל ושטות. בין השאר ציין כי הוא מוצא כביכול שיבושים שונים בכתיב הקודש. נקעה נפשו של המלבי"ם מטורדן זה, וביקש להיפטור ממנו. ענה ואמר לו: "אכן הדין עמך, עלי להודות כי גם אני מצאתי איזה דבר בלתי מובן במגילת אסתר, שם מסופר כי תלו את ויזתא על עץ, והנה אני רואה אותו חי ובריא לנגד עיני..."

היתר לעשן בשבת

משכיל התקלס בגאון המלבי"ם, וביקש ממנו למצוא לו היתר לעשן בשבת. השיב המלבי"ם: "מותר על ידי שינוי." "דהיינו?" תמה השואל.

משפט המלוכה

הדיין הגאון רבי אדיר כהן שליט"א חבר בית הדין 'משפט וצדק' שע"י הישיבה

שאלה:

לאור הביקוש הגדול לאתרוגי מרוקו בשנים האחרונות בארץ ישראל, שכידוע רבים מגדולי ישראל הידרו לקחת מהם - הגרי"ז מבריסק הגרי"ש אלישיב ועוד, עד למרן רבינו הגדול ראש הישיבה זצ"ל, ואשריהם ישראל המוכנים לשלם מחיר גדול לזכות לאתרוג מהודר, לכן החליטו כמה סוחרים מנוסים לקנות מרבי א. א. שיש לו שדה גדולה במרוקו, כמות גדולה של אתרוגים, ונסעו במיוחד לשם, ובמשך כשבוע מיינו אתרוגים המתאימים להם, למעלה מאלפיים וחמש מאות. ולדבריהם אמר להם שהאתרוגים נקיים מכל נקודות שחורות. ובבואם עם המשלוח לאה"ק מצאו ברבים מהם נקודות שחורות. וטוענים ל"מקח טעות". וכנגדם המוכר מכחיש הסכם זה, וגם טוען: הרי קודם לקיחתם הם בדקו את כל האתרוגים במשך שבוע. וגם שבאמת אין באתרוגים כמעט נקודות בצבע שחור, אלא רק בצבע חום כהה, מה שמצוי באתרוגים מרוקאים.

תשובה:

ראינו את האתרוגים שהביאו, וכמעט ולא נמצאו נקודות אלא בפיטם, וכבר כתב מרן הגר"ע יוסף זצ"ל בספר חזו"ע - סוכות (עמ' רס"ו) ששינוי מראה שחור או לבן אינו פוסל בפיטם, ושכן פסק מהרש"ם. ע"ש. וגם בהתבוננות רובם נראים בצבע חום כהה ולא שחור. והעידו בפנינו כמה מהמתעסקים באתרוגי מרוקו, שאתרוגים אלו מלאים בנקודות הנראות כשחורות, ואינם צבע שחור הפוסל, ושכן רגיל להורות הגר"ש עמאר, שאף השחורות ממש ע"פ רוב יורדות בקלות ואינם שחור הפוסל, וכ"ש אלו שאינן שחור ממש.

ואעפ"כ הסוחרים שקנו את הסחורה טענו: מ"מ בפועל חלק מהלקוחות לא רוצים סחורה זו. בבדיקה עם סוחרים אחרים של אתרוגי מרוקו, גם מאלה שלקחו עתה ממוכר זה, עולה שהסחורה מצוינת ככל השנים. אמנם אינם נמכרים בקלות כשאר הזנים, מ"מ אותם המהדרים לקנות אתרוגים מיוחסים ויפים אלו, בהחלט קונים אותם.

ואחר שכן היא המציאות בשוק האתרוגים, והמוכר מכחיש כל תנאי, והוא המוחזק, ידו על העליונה, ואין המקח מתבטל. ומלבד כל זאת, אינם יכולים לבטל את המכירה מכמה טעמים, הראשון: הקונים בדקו את הסחורה, ולא ראו נקודות שחורות. אמנם הקונים טוענים: האתרוגים היו אז ירוקים, ועכשיו כשהצהיבו הנקודות ניכרות. מ"מ מי שהיה עמם אמר שהאתרוגים לא היו כ"כ ירוקים, וגם כמה מוצי"ם הממונים לבדוק אתרוגי מרוקו אמרו שגם כשהוא ירוק אפשר להבחין בקלות בנקודות, ואין הגיון שלא ישימו לב לזה במשך כ"כ הרבה שעות של מיון אלפי אתרוגים.

וכבר כתב הסמ"ע (סי' רל"ב סק"י) שכל דבר שיכול הקונה להבחין לאלתר, ולא הקפיד לבדוק, והמוכר מכר לו סתם, אינו חוזר. ומקורו מהמ"מ שהובא בב"ע. ע"ש. ואף שאין דבריו מוסכמים, ונחלקו האחרונים אם הרי"ף והרמב"ם ס"ל הך דינא, וגם נחלקו מה דעת מרן. עיין למז"ק מרן מוהר"ך זצ"ל בשו"ת שמחת כהן מהד"ב חחו"מ (סימן ו') באורך. מ"מ מלבד מה שהסיק דע"כ יכול המוחזק לומר קים לי כהמ"מ ודעמיה, וכן הסיק הגר"ד עידאן בקובץ ויען שמואל ח"ג (סי' ו'). עוד בה, דהכא לכ"ע אין הקונים יכולים לטעון טענת 'מקח טעות', אחר שהקונים בדקו את האתרוגים הדק היטב. ועוד, ששמענו מהמתעסקים באתרוגים אלה, שלעיתים אם לא שומרים עליהם בטמפרטורה קרירה במיוחד יכולים להתקלקל ולצוץ בהם נקודות שונות. ובג"ד ההובלה במטוס היתה ע"י הקונים, והודו בביה"ד שאחד הארגזים נמצא מלא במים, כך שההובלה לא היתה בצורה הכי מתאימה. ויתכן ורק אז הגיעו נקודות אלו. וטענת מקח טעות אפשר לטעון רק אם הפגם היה בודאי עוד בזמן שהמקח היה אצל המוכר כמבואר בש"ע שם (סעיף י"א). ואפילו אם היה כאן איזה "דבר פלא", אין על המוכר אחריות (עיין בש"ע סי' רכ"ה ס"ג). וכ"ש דאעיקרא דמילתא כבר נתבאר שכן דרך אתרוגים אלו, שיש בהם הרבה נקודות שחורות או הנראות כשחורות ואין הם בגדר שחור הפוסל, ונמכרים כך לאחינו בית ישראל הרוצים לזכות לקחת דוקא מאתרוגים מסוג זה ואין פוצה פה ומצפץ.

כי יצפני בסוכה

וביאר נפלא, לפי המסופר בירושלמי שאימו של ר' חנניה היתה מוליכה אותו לבית המדרש בעודו תינוק קטן. ועד עתה חשב ר' חנניה שלשוא עמלה אימו להביאו לבית המדרש, שהרי לא הבין דבר ממה שנאמר שם. וכעת לאחר ששמע חידוש נפלא זה, הבין שעצם קול התורה שנכנס באוזניו קידש את גופו והעלה אותו מעלה מעלה בתורה וביראה. 'מרגלית' זו יקרה היתה בעיניו של ר' יהושע ולכן אמר: מרגלית טובה היתה לי בידיכם ובקשתם לאבדה ממני.

עם תום מלחמת העולם השנייה, נטל הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל משימה לתור אחר ילדים יהודים שהוסתרו במנזרים ולהחזירם לחיק העם היהודי.

בכל מנזר אליו הגיע, היו הנזירים מושכים בכתפיהם ומצהירים "אין במקום ילדים יהודים". גם שיחתו עם הילדים העלתה חרס בידו. רובם ככולם לא זכרו את יהדותם.

בסייעתא דשמיא לה זוכה שליח מצוה, עלה במוחו רעיון נפלא. כבר למחרת השכים והתייצב במנזר שבו שוכנים ילדים יהודים רבים. כשנכנס, כינס את כל הילדים והחל זועק ברגש את הזעקה הנצחית של עם ישראל: 'שמע ישראל ה' א-לקינו ה' אחד'...

לפתע זקפו כמה מן הילדים את ראשיהם והחלו קוראים ברטט: טאטע! טאטע! מאמע! מאמע! (-אבא אבא אמא אמא).

הרב כהנמן הביט בילדים הרכים הללו, כשעיניו זולגות דמעות מהתרגשות. הן היה זה הגילוי הגדול ביותר! אילו היה שואל אותם למהותה של מצוות קריאת שמע, בודאי שלא היו יודעים לענות או לקשר עצמם ליהדותם. אבל, זהו כוחו של זיכרון ילדות. הכל נטבע ונספג בנשמת הילדים.

בית בו מברכים ברכת המזון בניגון שמח, בית בו שירת 'המלאך הגואל' עולה מפיות המלאכים הקטנים והמתוקים, משאירה טעם טוב ומתוק לכל החיים.

אבל אנחנו יודעים שנסיונות החיים אינם פשוטים, והיום ה'רחוב' קורץ לנו. פרסומות בכל מקום - ברחובות ובכלי התקשורת. בכל צבע וצורה. אך גם השכנים וגם קרובי המשפחה משמשים כפרסומות למה שהם נחשפים במקומות שונים. וכל הפרסומים הם העתקות מהגויים.

אבל אנחנו נזכור: לא ככל הגויים בית ישראל! אלא 'כי יצפני בסכה' אנחנו צריכים לשמור ולהצפין עצמנו בסוכתו של ה', לא צריך קירות בטון מספיק דפנות קלות שבהן אנחנו יודעים: את הרחוב אנחנו לא מכניסים הביתה! גם לא רק להצצה קלה, לדוגמא: מדוע לא לגרוב גרבים קצרים? מה יש בזה? תשובה: יש בזה טעם מהרחוב. מי שהולך כך מסיר את ה'הגנה' את ה'הבדלה' בינו לבין הרחוב. וזו רק דוגמא אחת קטנה.

מי שגיבור אמיתי לא נכנע לכל מה שרואה, ולא אומר 'מה יש בזה?' אלא מקפיד להיות כבן תורה 'ועתה ירום ראשי על אויבי סביבות' - אלה המסובבים אותי שאינם הולכים בדרך ה'.

ונזכה שיקויים בנו 'אל תטשני ואל תעזבני א-לקי ישעי' - 'לראות בטוב ה' בארץ החיים. אכ"ר.

פרק כ"ז בתהילים 'לדוד ה' אורי וישעי' נאמר בחדש אלול עד הושענא רבה כיון שמזכרים בו 'אורי' זה ר"ה, ו'ישעי' זה יוה"כ, 'כי יצפני בסכה' כנגד חג הסוכות.

אנו נתמקד ב'כי יצפני בסכה'. כידוע זמנו האמיתי של חג הסוכות היה צריך להיות לאחר חג הפסח. אבל התורה קבעה אותו לאחר כיפור. היות ואם היה באביב או בקיץ היו אומרים שזו לא חכמה גדולה, ולא ניכרת המצוה היות והרבה אנשים יוצאים 'לצימר', וגם ליהודים יש 'צימר' קבוע שנקרא בשם 'סוכה'... אבל עתה שזה בתחילת ימי ה'סתיו' וימי החורף ממשמשים ובאים, וכולם מתכנסים בביתם, ניכר שסוכה זו לשם מצוה נעשית לקיים את רצון ה'. ועוד שסוכה זו, לזכר יציאת מצרים כמו כל המצוות שיש לנו להזכירנו את יציאת מצרים. ואחר שראינו שהתורה קבעה בזמן שיהיה ברור לכל שכל עשיית הסוכה היא לשם מצוה, מדוע לא מדגישים שעצם עשיית הסוכה זו היא ל'זכר לענני הכבוד', ומתמקדים בטעם של 'זכר ליציאת מצרים'?

ונראה שהקב"ה רוצה ללמדנו דבר חשוב: 'כי יצפנו בסכה' בני ישראל שונים מכל האומות. כל אומות העולם למדים אחד מהשני. לדוגמא צרפתי שעבר לגור באנגליה, לא יקרא עוד בשם "צרפתי" אלא "אנגלי". וכן בשאר מקומות. אבל יהודי, לכל מקום שילך יקרא בשם 'יהודי' ויהודי לא לומד מגוי! היהודי לא משנה את מהותו בשום מקום ובשום מצב! ולכן גם במצוות עשיית הסוכה ובעוד הרבה מצוות אנחנו מזכירים 'זכר ליציאת מצרים', לומר: אנחנו לא ככל הגויים בית ישראל! וזהו יצפני בסכה. שאנחנו עושים היפך מאומות העולם. העם היהודי מנציח את היציאה וההבדלה מאומות העולם.

אבל עשיו הוא היצר הרע ידוע בחכמתו ובהשתדלות מרובה לקיים את תפקידו בזה העולם - לאבד את האדם היהודי משני עולמים. הן מהעולם הזה והן מהעולם הבא, כמובא בחובת הלבבות בשער יחוד המעשה (פרק ה'). וכבר עשיו במפגש עם יעקב גילה טלפיו באומרו: 'אציגה נא עימך מן העם אשר איתי', אני אתן לך כמה גויים משלי רק בתור הצגה, כל הרצון שהבנים יראו, והמטרה שיפנימו. ומימלא לבסוף ינטשו. ח"ו.

אנו יודעים שכל דבר שנחקק בקטנות הופך להיות קניין רוחני. כמו שמצאנו (במס' חגיגה) שתלמידיו של ר' יהושע בן חנניה היו לפניו ושאלם מה החידוש שחידשו היום בבית המדרש? ולבסוף לאחר שדחק בהם אמרו את החידוש הבא: בפרשת 'הקהל' נאמר שגם הטף צריכים להגיע כדי ליתן שכר למביאייהו. וכששמע התפעל מאוד ר' יהושע בן חנניה ואמר לתלמידיו: מרגלית טובה היתה לי בידיכם וביקשתם לאבדה ממני?!

רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו 'בן יהודי' תמה, מה מצא ר' יהושע בדרשה זו חידוש שכל כך הרגין את ליבו, ולא עוד אלא שהדגיש מרגלית טובה היתה לי בידיכם (ע"פ גירסת העין יעקב) משמע שיש בדרשה זו דבר הנוגע אליו דוקא?

יסודות לשלום בית אמיתי

מנגד, חז"ל הזהירו כי "לא זכו - אש אוכלתן". האש הראשונה המוצתת בהעדר שלום היא אש המחלוקת, המכלה כל חלקה טובה ומחריבה את יסודות הבית. מכאן נלמד כי שלום בית אינו מציאות שקורה מאליה, אלא הוא פרי של עבודה מתמדת, יומיומית ומאומצת של שני השותפים.

ויתור וענוה כעמודי התווך

התנאי הראשוני וההכרחי להשגת שלום בית הוא מדת הענוה. אמרו חז"ל: "לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז" (תענית כ.). רוב המריבות והחיכוכים בין איש לאשתו אינם נובעים מחילוקי דעות

יסוד היסודות של הבית היהודי, הוא השלום. חז"ל הפליגו רבות במעלת השלום בכלל, ובשלום הבית בפרט, עד שאמרו בגמרא (סוטה יז): "איש ואישה, זכו - שכינה ביניהם". משמעות הדברים עמוקה ביותר: הבית אינו רק מקום מקלט פיזי או מסגרת שיתופית נוחה, אלא הוא משכן לקדושה. כאשר שורר שלום בין בני הזוג, המרחב הביתי הופך לבית מקדש מעט, שבו יכולה לשרות השכינה.

מהותיים, אלא מגניעות של גאווה ורצון "לנצח" בוויכוח.

כאשר אדם מרגיל את עצמו לוותר, הוא אינו מפסיד אלא מרוויח את עולמו. הוויתור אינו חולשה, אלא ביטוי של עוצמה רוחנית פנימית. לדוגמא, כאשר הרוחות מתלהטות ומזהים שהטון עולה, הצעד הנכון הוא לעצור מיד, לקחת נשימה ולא להגיב באותו הרגע. את המשך השיחה אפשר לדחות לעת רצון שבה שניכם תהיו רגועים. אולם לעתים הקושי האמיתי הוא לעצור. לשתוק. צד אחד חייב לקחת יוזמה ולעצור את כדור השלג.

אמרו חכמים (חולין פט): אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה, שנאמר: "תולה ארץ על בלימה". הכוח בלולם את התגובה הספונטנית, לשתוק ברגע של כעס ולמחול על הכבוד העצמי, הוא הכוח שמחזיק את הבית כולו ואת העולם כולו.

עין טובה והכרת הטוב

יסוד נוסף ועמוק הוא חובת הכרת הטוב וראיית חצי הכוס המלאה. טבעו של אדם הוא להתרגל לדברים הטובים שמחזיק בן זוגו, ולהתמקד דוקא בחסרונות ובנקודות התורפה. התורה מלמדת אותנו להפך. יש להביט בן הזוג ב"עין טובה", לחפש את מעלותיו ולשבח אותו עליהן בפה מלא. **מרגלא בפומיה דמרן ראש הישיבה זצ"ל:** "חכם" ראשי תיבות חצי

כוס מלאה. כלומר, אדם חכם יודע להסתכל על היתרונות בן הזוג, בעוד אדם פחות חכם, מחפש תמיד על מה להעיר.

כדאי מאד לכל אחד מבני הזוג להרגיל את עצמו מדי יום לתת מחמאה (אחת לפחות). "מחמאה יומית מפורשת" זה ממש טיפ לחיים טובים ומאושרים. העיקרון מאחורי זה הוא לשבור את השגרה והטבע האנושי שנוטה לראות רק את החסרונות. אמור בכל יום מלה טובה אחת לפחות על משהו ספציפי: "תודה על הארוחה הטעימה", "אני מעריך את העבודה הקשה שלך", או "הסבלנות שלך לילדים מדהימה".

בספר "מכתב מאלוהי" לרב דסלר זצ"ל מובא יסוד עצום בעניין זה: שני בני אדם הנכנסים לחיי הנישואין מגיעים לרוב עם גישה של "נטילה" - מה אני יכול לקבל מבן הזוג. גישה זו סופה להביא לאכזבה ולמפץ. הדרך הנכונה היא להפוך את הגישה מ"נטילה" ל"נתינה". כאשר כל אחד מבני הזוג חושב רק כיצד להעניק לשני, לשמח אותו ולהקל מעליו - האהבה ביניהם הולכת וגדלה, שכן "האדם אוהב את מעשה ידי", והנתינה מולידה אהבה וחיבור אמיתי.

לסיכום, בניין הבית היהודי דורש מאיתנו השקעה, תפילה ועבודה על המידות. כאשר נשכיל להשכין בביתנו את הוויתור, הנתינה, העין הטובה והדיבור בנחת, נזכה שהשכינה תשרה בתוך ביתנו, ומתוך כך נזכה לשפע ברכה והצלחה, נחת מהצאצאים ובניין עדי עד. אכ"ר.

נפשנו

הרב דוד זאנא

ממה אתה בורח...

ואחד הדברים שבני אדם עושים זה לברוח מהתמודדות. יש קושי יש כאב, מה עושים? בורחים. מנגנוני הבריחה של הנפש רבים הם, ולא אצליח להרחיב עליהם כרגע. אבל זה בדרך כלל מלווה בהצדקה עצמית, התקרבות, האשמה, בריחה דרך אכילה או התמכרויות שונות ועוד...

בטח אתה יכול להיזכר באיזה דפוס שיש מאחוריו פחד שאתה מתגלגל אתו כבר שנים, אולי אף מילדות.

בנערות האשמת את המשיג או ההורים שלך, אבל עכשיו האשמה עברה על אשתך או הילדים.

זו אותה בעיה, רק הדמויות התחלפו!

השאלה הנשאלת היא: איך פותרים את הלופ הכואב הזה? איך פותרים שאלה טובה, אבל כדי לפתור בעיה צריך לדעת מה היא? ובגלל שזה יושב ברוב המקרים על הלא מודע, לא תמיד יודעים מה בכלל לפתור. יש סיכוי שהאדם שאדבר אתו ידקלם לי את הפחד שהוא בורח ממנו. אבל אחרי אבחון מעמיק, אני אזהה שזה יושב על משהו אחר לגמרי.

ולכן השלב הראשון הוא הזיהוי.

איך מזהים? הופכים להיות מודעים, המוח שלנו עובד על אוטומט, וכמו שאתה חוצה כביש אתה לא מתכנן לפני, אלא פשוט מסכל ימין שמאל, ועובר - כך גם בדפוסים עתיקים יש מנגנון אוטומטי, ככל שתהיה מודע לדפוס מסוים כך תוכל לדעת על מה לעבוד.

כל דבר שאתה נמנע או פוחד ממנו, תתחיל לשים לב, מה יש מאחוריו? לדוגמה: כבר חצי שנה אתה רוצה להציע לחבר ללמוד איתך איסור והיתור, או להבדיל לבקש העלאה במשכורת מהבוס, אתה יודע שתתעלה יותר או שהמשכורת תגדל, אבל משהו עוצר ממך לבקש ממנו.

תשאל את עצמך, מה באמת מפריע? הביקורת? הדחייה? הזלזול? הפחד להבין שלא באמת איכפת ממני? יכולים להיות הרבה כיוונים אבל גלוי וידוע שאדם מחפש, הוא מצליח למצוא.

לאחר שלב הזיהוי, הדבר השני שצריך לעשות, להחליף אסטרטגיה, אם עד היום האסטרטגיה הייתה לברוח, תתחיל לחפש בדיוק איך אתה מתמודד מול הקושי והפחד.

חשוב לשים לב, לא להתמודד בבת אחת עם קושי גדול אלא לחלק את זה לביסים קטנים כדי שיתעכל טוב בנפש.

לתהליך רגשי - 0587784034

מייל - 00548477815@GMAIL.COM

הייתי בחתונה של חבר קרוב, ואני מכיר אותו ואת משפחתו, לצערנו הוא גדל בלי אבא. אמא שלו התגרשה שהיה קטן, הגירושין היו מאוד קשים.

הוא גדל והקים בית, נולדו לו 4 ילדים אך לבסוף גם הוא התגרש, וגם אצלו הגירושין היו קשים מאוד, הרבה בעיות וצער שהדף אינו יכול...

ולמה אני בוחר לפתוח עם הסיפור

הזה?

כי כך בדיוק בני אדם חיים את חייהם, הם משחזרים את הפחדים והחששות שלהם במודע או שלא במודע ויצרים את הדבר שהם בדיוק בורחו ממנו כל החיים.

הוא, ככל הנראה, חווה דחייה גדולה בילדות, גדל ללא אבא, שמע ללא הרף סיפורים על כמה אמא מסכנה ואומללה.

והדחייה פלוס ההתקרבות, המשיכה ללוות אותו דרך הילדים שלו. הילדים שלו דחו אותו, והוא היה הקרבן המסכן שלא יכול לראות אותם (אני משער, שבמקום מסוים בנפש היה לו רצון להיות האדם המסכן שכולם מרחמים עליו כמו שאימא שלו היתה).

בוא נדבר עליך...

יש סיכוי שגם אתה משחזר אירועים ופחדים מהעבר, דווקא את אלא שברחת מהם כל החיים.

הבריחה לא רק שהיא לא עזרה. להפך, היא הביאה לאוויר העולם עוד מאותו פחד בעוצמות גבוהות יותר.

אני אחזור על זה בניסוח שונה: "כל פחד שאתה בורח ממנו, אתה מייצר בדיוק ממנו".

לא נעים לומר, אבל מחובתי לשים את הדברים על השולחן: הדברים שאתה בורח מהם, תפגוש במהלך חיך בצורות קשות הרבה יותר (מבחינה רוחנית אפשר לראות שזה מקום הגדילה של האדם, וככל שהוא בורח מהכאב והקושי הוא מייצר ממנו עוד כדי לתקן את נשמתו, והתיקון שלו להתמודד עם זה).

איוב הקדים את כל ספרי הפסיכולוגיה ואמר: "פחד פחדתי ויאתייני, ואשר יגורתי יבא לי". איוב היה עשיר גדול ומצליח, אבל חי עם הרבה פחדים, והפחדים הללו התממשו בסופו של דבר. אולי אפשר לומר שבגלל הפחד, מידת הדין הצליחה לקטרג עליו ולהיתפס דווקא בו ולא במישהו אחר.

משכנתא בראי ההלכה והמקצוע

נוספת במטרה להשכירה ולליצר הכנסה חודשית, או בציפייה לעליית ערך הנכס בעתיד.

בדירה להשקעה החשיבה המקצועית שונה. לא מספיק לשאול מה יהיה ההחזר החודשי, אלא צריך לבחון **תשואת ההון העצמי**, גובה שכר הדירה, עלויות המימון, תחזוקת הנכס, תקופות שהדירה עלולה להיות ריקה, מיסוי, עלויות רכישה ומכירה עתידיות.

לדוגמה, דירה שמכניסה 4,000 ₪ בחודש אינה בהכרח "השקעה של 4,000 ₪ בחודש". יש להביא בחשבון תיקונים, ביטוחים, תקופות ללא שוכר, והוצאות נוספות. רק לאחר חישוב התמונה המלאה ניתן להעריך את כדאיות ההשקעה.

גם כאן יש משמעות למבנה המשכנתא. לעיתים משקיע יעדיף החזר חודשי נמוך, לשמור על תזרים מזומנים. ולעיתים יעדיף לצמצם את עלויות הריבית לאורך זמן. הבחירה תלויה במטרת ההשקעה, בהון העצמי, ברמת הסיכון ובתוכנית הפיננסית הכוללת.

הפן ההלכתי בדירה להשקעה

גם דירה להשקעה מעלה שאלות הלכתיות שאינן מסתכמות בריבית. כאשר משכירים דירה, ישנם דיני **שכירות**, חובות המשכיר והשוכר, אחריות לתיקונים ועוד.

בנוסף, רכישת נכס והשכרתו עשויות להעלות שאלות של **אונאה**, **מקח וממכר**, **דיני שכנים**... לדוגמה, כאשר ידוע למשכיר על ליקוי מהותי בדירה - השאלה מה עליו לגלות לשוכר, אינה רק שאלה מסחרית, אלא גם שאלה הלכתית.

בין מספרים לאמונה

בסופו של דבר, משכנתא היא הרבה יותר מחישוב של ריבית והחזר חודשי. היא **החלטה המשפיעה על המשפחה במשך שנים**, ולעיתים על יכולתה לחסוך, להשקיע ולהתפתח כלכלית.

הגישה הנכונה משלבת בין **מקצועיות פיננסית**, **הסתכלות ארוכת טווח** ו**הקפדה על ההלכה**. בין אם מדובר בדירה ראשונה למגורים ובין בדירה להשקעה, חשוב לבחון את התמונה המלאה: יכולת ההחזר, הסיכונים, מבנה העסקה, מטרת הרכישה וההיבטים ההלכתיים.

כאשר מקבלים החלטה מתוך ידע, אחריות והתייעצות מתאימה, המשכנתא אינה חייבת להיות רק התחייבות גדולה - היא יכולה להיות כלי שמסייע למשפחה לבנות עתיד כלכלי יציב, תוך שמירה על הערכים והעקרונות החשובים לה.

כותב הטור חבר ב"מרום משכנתאות" - מתכננים נכון, חוסכים, ובונים את העתיד בביטחון. 055-679-1122

רכישת דירה היא אחת ההחלטות הכלכליות הגדולות והמשמעותיות ביותר שאדם מקבל בחייו. עבור רוב המשפחות, הדרך לדירה עוברת דרך משכנתא - התחייבות פיננסית הנמשכת שנים רבות ומשפיעה על ההתנהלות הכלכלית של הבית. בציבור שומר תורה ומצוות, לתהליך הזה יש רובד נוסף: לצד השאלה איזו משכנתא נכונה מבחינה כלכלית, יש לברר כיצד לבצע את העסקה באופן התואם את ההלכה.

משכנתא נכונה מתחילה בתכנון

מהפן המקצועי, השאלה הראשונה אינה רק "כמה הבנק מוכן לתת?", אלא "כמה נכון למשפחה לקחת?". משכנתא בריאה צריכה להתבסס על יכולת ההחזר האמיתית, תוך התחשבות בהכנסות, בהוצאות, במספר הילדים, בהתחייבויות קיימות ובשינויים הצפויים בעתיד.

גם בבחירת תמהיל המשכנתא אין פתרון אחד שמתאים לכולם. קיימים מסלולים שונים, בעלי מאפיינים שונים בריבית, הצמדה, סיכון וגמישות. לכן משכנתא טובה אינה בהכרח זו שמציגה את הריבית הנמוכה ביותר, אלא זו שמתאימה למצבו ולצרכיו של הלקוח לאורך זמן.

ריבית והיתר עסקא

הסוגיה ההלכתית המוכרת ביותר בעולם המשכנתאות היא **איסור ריבית**. כאשר אדם מקבל סכום כסף ומתחייב להשיב סכום גבוה יותר, מתעוררת שאלת הריבית. במערכת הפיננסית נעשה שימוש ב"היתר עסקא", המבוסס על מבנה הלכתי המאפשר התקשרות כספית בתנאים. עם זאת, היתר עסקא אינו עניין טכני בלבד. קיימים נוסחים ופרטים הלכתיים שונים, ולכן ראוי לוודא שהסדר שעליו מסתמכים מתאים להנחיה ההלכתית המקובלת על הלווה.

מול הבנק

גם ההתנהלות מול הבנק יכולה לעורר שאלות הלכתיות. בעת קבלת משכנתא נדרש הלקוח למסור פרטים ומסמכים הנוגעים להכנסותיו, להתחייבויותיו ולמצבו הכלכלי.

עם זאת, אין נכון לקבוע באופן גורף ששינוי ניסוח או הצגת נתון בפני הבנק, בהכרח כרוך בבעיה הלכתית. דיני ממונות תלויים לעיתים קרובות בפרטי המקרה: מה נשאל הלקוח, מה דרש הבנק, מה משמעות הנתון, האם מדובר במידע מהותי, ומהו תנאי העסקה.

לכן, כאשר עולה שאלה הלכתית הנוגעת למידע שנמסר לבנק, להסתרת נתון או לאופן הצגת מצב כלכלי, יש לבחון **כל מקרה לגופו**. במקרים של ספק, נכון לקבל הכרעה מרב הבקי בדיני ממונות ובמציאות המעשית של המערכת הבנקאית.

דירה להשקעה

משכנתא אינה משמשת רק לרכישת דירה למגורים. רבים רוכשים דירה

מרכז ארבעת המינים הגדול

בכשרות בד"ץ "משפט וצדק"
שע"י ישיבתנו הקדושה

רח' שבטי ישראל 14 בני ברק

058-4158555

פתוח במשך כל היום

ינש לך הבטחה

לשנה שלמה!

ערב הימים הנוראים לוקחים החזקה יום
במוסדות הישיבה ונחתמים לחיים

פדיון נפש אישי
על ידי ראש הישיבה
מורנו הרב צמח מאזוז שליט"א

החזקת יום
בישיבה ובכולל
להצלחתם

תיקון כרת
באזכרת שם שם
בפרשות

שטר "חתמנו לחיים"
בהתימת יד קדשו
של מורנו הרב שליט"א

מין ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז זי"ע
לקחת יום אחד של תורה זה דבר גדול מאוד
יש לך הבטחה לשנה שלמה!!!

בחרו את התאריך שלכם
והקדישו להצלחתכם או למען יקירכם

1700-50-51-52

חייגו:

“ לפני בעל הרחמים ”

הגאון רבי גד פנש שליט"א, מחשובי בוגרי הישיבה ורב שכונה באשקלון, אשר זכה ליצוק מים במשך עשרות שנים על ידיו של מורנו הגאון רבי רחמים מאזוז צוק"ל, מספר בראיון מיוחד על הקשר המופלא, על ההדרכה ההלכתית היום-יומית ועל דמותו הטמירה של רבו

הכבירה וההסתרה המופלאה - חזה בעיניו במלאך ה'".

איך כבודו הגיע ללמוד בישיבה?

אנו פותחים את הראיון "הגעתי לישיבה בזכות רבי שמואל עידאן זצ"ל. רבי שמואל פגש את הוריי כשהגיע למול את אחי הקטן. הוא הביט בי ושאל אותם: "למה הוא אינו לומד בישיבה שלנו?"... ואכן, זכיתי להיכנס לישיבה וללמוד בה כחמש שנים, החל משנת תשל"ז.

"כשנכנסתי לישיבה, למדתי אצל מורנו הרב צמח את יסודות העיון. שם קיבלנו כלים אמיתיים להעמקה בסוגיות, ושם נחשפתי לעולם לימוד חדש לחלוטין שלא הכרתי עד אז. הרב עורר אותנו מאוד להעלות על הכתב כל חידוש תורה. אני זוכר שהוא קנה עבורי מחברת קטנה כדי שאכתוב בה את חידושיי, ובכתב הסופרים המרהיב שלו רשם על שער המחברת את השם המיועד לספרי העתיד: "מִן־חֵיב גִּד".

"בהמשך עברתי ללמוד במשך כשנתיים אצל מורנו הגאון רבי ינון חורי צוק"ל. נהנינו מאוד מתורתו ומקדושתו, והתפעלנו מאישיותו המיוחדת, מענוונותו ומיושר מחשבתו. הוא הותיר בי חותם עמוק לכל החיים.

"לאחר מכן עברנו ל'מנה העיקרית' - שיעורו של רבנו הגדול, מרן ראש הישיבה צוק"ל. כיום מורגלים להשתמש בתואר 'חד בדרא' על רבים, אך כשאומרים על מרן ראש הישיבה שהוא "חד בדרא" - זוהי האמת כפשוטה. במשך שנים רבות עמדתי עמו בקשר מכתבים רצוף, והוא היה עבורי לאורים ותומים בכל עניין. לפני כעשרים וחמש שנים עברה בתי תאונת דרכים קשה והייתה במצב קשה. פניתי למרן ראש הישיבה, הוא לקח את הדבר ללבו באופן עמוק, ערך עבורה פדיון נפש, ועודד וחיזק אותי בלי הרף. הרגשתי בחוש שתצמח מכך ישועה. וברוך ה', היא החלימה לחלוטין. נישאה והקימה בית נאמן. מרן עצמו אף טרח ובא עד אשקלון כדי להשתתף בסעודת הוודיה.

"אולם מכולם, נקשרתי בעבותות אהבה למורי ורבי, הגאון רבי רחמים מאזוז צוק"ל. אף שהיה בבחינת "הסתרה שבתוך הסתרה", ברגע שזכיתי להכירו - דבקתי בו בכל לבי. עליו ניתן היה להמליץ את דברי החזון איש: "נראה כבן אדם, אבל באמת הוא מלאך". למראית עין נראה כאחד האדם, אך מי שעקב מקרוב אחר הליכותיו בקודש - הקדושה והטהרה, הגאונות

יום יום ידרשון

מה היה טיב הקשר של כבודו עם רבי רחמים צוק"ל?

"החל משנת תש"ן זכיתי לקשר יום-יומי עמו. באותה תקופה מוניתי לכהן כרב שכונה באשקלון, ומהשטח זרמו אליי שאלות הלכתיות והשקפתיות מגוונות. ניצבו לפניי שאלות מורכבות שהצריכו גיבוי הלכתי איתן, וכמעט לא היה יום שלא התקשרתי ונועצתי בו. הרב, בסבלנות אינסופית ובמאור פנים נדיר, היה משיב על כל שאלותיי.

"לעתים הייתי מתקשר פעמיים ואף שלוש ביום. אני זוכר פעם אחת שהייתה לי שאלה כבדת משקל, והתקשרתי אליו כחמש דקות לפני כניסת השבת. הרב ענה לי באורך רוח ובמתינות, ממש כהלל הזקן בשעתו. בהזדמנות זו מן הראוי להעלות על נס את תרומתה של הרבנית תבלחט"א, שהייתה מעבירה את השיחות לרב בסבלנות ובאדיבות מופלגת.

"אלמלא מאור הפנים והחיון הנסוך על פניו, לא הייתי מעז להטרידו בתדירות גבוהה כל כך. אך הוא לא ראה בכך הטרדה כלל - להפך, הוא ראה בזה חלק בלתי נפרד מזיכוי הרבים".

מורנו רבי רחמים נודע כמחמיר גדול בהליכותיו. כיצד התיישרו הוראותיו עם צורכי הציבור הרחב באשקלון?

"אכן, הרב היה מחמיר גדול במעשיו. זכורני עוד בשנים תשל"ח-תשל"ט, כשהתגורר בקריית הרצוג, היה צועד לישיבה בשבת ללא משקפיו, בשל הספק שהיה לו בדבר טלטולים.

"בראותי עד כמה הוא מחמיר על עצמו, הרהרתי בליבי: שמא הנהגתו אינה מתאימה לציבור באשקלון? כיצד נוכל להתמודד עם חומרות מופלגות אלו? אולם מהר מאוד נוכחתי לדעת עד כמה ידע להתאים את הוראותיו לכל אדם. את החומרות והדקדוקים שמר לעצמו, אך כשהשיב

לשואלים, ידע למצוא עבורם את הדרך המקילה והסלולה ככל שההלכה מאפשרת.

"בתחילת הדרך הוא היה מדריך אותי גם איך להתייחס לספרי הלכה: מי מוסמך יותר ואיפה כדאי לעיין. הוא היה ממליץ לי על ספרים מסוימים לפי הנושא. למשל, היה אומר לי איזה ספר טוב להלכות אבלות. זו הדרכה שנשארה איתי לאורך השנים".

מאה עמודים בדקות ספורות

מה אפיין יותר מכל את גאונותו המופלאה?

"מורנו הרב היה מגדולי עמודי ההלכה בדורנו, וגאונותו הייתה מפעימה. בקיאותו בספרים הייתה עמוקה ומקיפה באופן שקשה לתאר. ניצבו לפנינו לעיתים סוגיות חמורות ומורכבות, ששקדנו עליהן ימים שלמים, והוא היה פותרן בקלות ובבהירות.

"פעם אחת עלתה שאלה סבוכה ביותר, שדרשה עיון מקיף במאה עמודים בספר 'טהרת הבית'. התקשרתי אליו וביקשתי להקדים ולפרוס לפניו את מהלך הסוגיא על כל צדדיה וספקותיה, אך הרב השיב מיד בבהירות, כאילו עיין זה עתה בכל העמודים הללו בדקות ספורות".

"בהזדמנות אחרת הייתה שאלה מעניינת: לזוג אחד נולד בן. האם עמדה על כך שהתינוק ייקרא על שם אביה, בעוד האב ביקש לקרוא לו על שם אביו. על פי המנהג, זכות קריאת השם לבן הראשון נתונה לאבי הבן, אך האם התעקשה - ולבסוף נקרא הילד בברית על שם אבי האם. "אברך אחד העיר לי כי בשו"ת 'יביע אומר' (חלק ה', יורה דעה סימן כ"א) הובאו דברים חמורים על הנהגה כזו, ושמה יש לחוש לקפידא מצד האב ולשנות או להוסיף שם.

"מי יכריע בשאלה זו? רק הרב. התקשרתי אליו, והוא השיב מיד: 'נכון שבתחילת התשובה ובסופה ב'יביע אומר' נראה שיש לאסור, אך עיין היטב באמצע התשובה בפנים, ותראה שהרב עצמו דוחה תפיסה זו ואין לחוש לזה כלל'. פתחתי את הספר ועיינתי, והנה בדיוק כפי שאמר".

מניין בבית?

האם כבודו נועץ בו גם בשאלות אישיות ומשפחתיות?

"בוודאי. אבי ע"ה היה סגי נהור במשך כחמישים שנה, ונפטר בשיבה טובה בגיל תשעים ואחת. בערוב ימיו, כשהיה מרותק לביתו, ארגנו עבורו מניין בבית. היו מי שערערו על כך ותמחו: 'הכיצד מקיימים מניין בבית פרטי בימים נוראים ומביאים לשם ספר תורה? הרי הובא בזוהר הקדוש שאין להביא ספר תורה לבית פרטי!'. "

"עמדתי נבוך: מצד אחד עמדה מצות כיבוד אב, ומאידך חששתי מדברי המערערים. התקשרתי לרב. כששמע את הנדון, תוך שניות ספורות החל למנות כסדר: "עיין בספר פלוני, עיין בספר אלמוני שדחו את החשש...". למעשה הורני להמשיך במניין כסדרו, והביא שורה ארוכה של פוסקים המתירים זאת. "אך הרב לא הסתפק בכך. לאחר הימים הנוראים התקשר אליי ושאל בדאגה: 'האם קיימתם בסופו של דבר את המניין בבית?'. אכפת היה לו עד מאוד שאבי ע"ה לא יצטער".

פיקוח נשמה

היו גם שאלות בהנהגה ובהשקפה?

"אכן. באחת ההזדמנויות פנו אליי נציגים מארגון שעסק בהצלת נפשות. הם ביקשו שאברכי הכולל שלנו יעברו קורס עזרה ראשונה וישתלבו בפעילותם בשעות הערב. "שאלתי את הרב, והוא פסק נחרצות: "לא! אל תיתן לשום אברך להיכנס לשם". כשמארגני הפעילות טענו מנגד כי מדובר ב"פיקוח נפש", עמד הרב בתוקף על דעתו. הוא צפה מראש כי המסגרת אינה שמורה כראוי, ועשויות לצמוח ממנה מכשלות

רבי ינון חורי עם תלמידו הרב גד בחאלקה לבנו

מורנו רבי רחמים מברך בחופת רבי גד

עם מרן רבנו הגדול זצ"ל

רבי גד כתלמיד בישיבה עומד באמצע עם הסטנדר

"בהזדמנות אחרת שאלתי: 'מי מוגדר בדורנו כמקובל אמיתי?', והוא השיב לי מיד: 'רבי שלום שמואלי זצ"ל, אביו של יבלחט'א רבי בניהו שמואלי שליט"א'."

מקרה נוסף היה בעניין שלום בית סבוך. האשה מיאנה לסלוח לבעלה בשום אופן, והצדק אכן היה עמה. נועצתי ברב, והוא הדריך אותי בחכמה: "אל תראה לה בשום אופן שהיא צודקת. תציג תמיד את החומרה היתרה שבפירוק הבית". בסופו של דבר, בסייעתא דשמיא, הניסיון צלח והם עלו על דרך המלך.

ענוותו תרבני

מה יוכל כבודו לספר על מדת ענוותנותו?

"ענוותנותו של הרב הייתה נדירה ובלתי נתפסת. כשהייתי מתקשר אליו, הייתי פונה אליו בחרדת קודש כתלמיד לרבו: 'מה שלום הרב?'. אולם הרב מיד היה שובר את הדיסטנס ושואל ברוך ובחמימות: 'מה שלומך? מה נשמע? איך עבר עליך אתמול?...'"

"בג'רבא היה קיים מנהג שלא לקרוא לנכדים על שם הסב בחייו. ביקשתי פעם לדעת מפיו כיצד לנהוג במנהג זה: האם מותר להקל כשהסבים מסכימים? מה הדין כשאבים מסכימים? והאם הוספת שם שני פותרת את החשש?"

"אמר לי הרב: 'כן, גם לי יש נכדים הקרויים על שמי בשני שמותיי. אך הבעיה לא נפתרה, כי ברגע שקוראים לנכד בבית, אני סבור שקוראים לי, וכל פעם אני מסתובב לראות מי קורא לי...'"

"נדהמתי! מי יעז לקרוא לו בשמו הפרטי? לרוב ענוותנותו מופלגת, הוא הניח בתמימות שקוראים לו בשמו, וקם בכל פעם לבדוק מי המבקש אותו! 'פעם ביקש אברך באשקלון שהרב ישמש כסנדק בברית בנו. אמר לי הרב: 'סנדק? איני מעוניין בכך. חפש רבנים אחרים, איני

בא על מנת לשמש כסנדק'. אך אבי הבן עמד על דעתו וביקש רק אותו. בסופו של דבר נעתר הרב. כשהגיע, הנוכחים התפעלו עד עמקי נשמתם מהליכותיו הצנועות. כעבור שנים אמר לי אותו אברך: 'יש לי כמה ילדים, וכל אחד מהם פרויקט בפני עצמו. אך הילד שהרב שימש כסנדק שלו - צדיק יסוד עולם!'"

"בהזדמנות אחרת הזמנתי את הרב לחתונת בתי. כשנכנס, ראה אותו הגאון רבי יעקב שכנזי שליט"א ושאל אותי: 'מי הוא הרב הזה?'. השבתי: 'זהו רבי רחמים, אחיו של ראש הישיבה'. אמר לי: 'מעולם לא ראיתיו, אך ראה איזה פנים קדושות וטהורות יש לו!'"

"כשנפטר רב העיר אשקלון, הרב בלוי זצ"ל, סיפרתי לרבי רחמים

שהרב בלוי רכש בחייו חלקה בהר הזיתים ונקבר שם. שיתפתי אותו בכך שבחייו תמהתי בפני הרב בלוי: 'הרי יש בני מיעוטים באזור, והגישה לשם ביום האזכרה וכדומה אינה פשוטה'. ענה לי אז הרב בלוי: 'מי צריך מבקרים? הרי אתה נמצא מול קודש הקודשים!'. רבי רחמים נהנה מאוד מהתשובה הזו והתעניין לפרטי פרטים בשיחה עם הרב בלוי. לאחר פטירתו, כשהובא למנוחות בהר הזיתים על פי בקשתו, הבנתי למפרע את פשר התעניינותו העמוקה בדברים "כשאני מביט לאחור על השנים שזכיתי לחסות בצלו, יודע אני כי זכיתי לראות מקרוב אדם גדול באמת. אדם שהיה נסתר מעיני רבים, אך למי שזכה להתקרב אליו - נפתח עולם שלם של תורה, גאונות, קדושה, ענוה ומסירות נפש."

הרב גד עם מורנו הרב צמח בחתונתו

מרן כותב המלצה לתלמידו רבי גד

עם מרן רבנו הגדול

רוחניות חמורות.

"כשצייתי לפניו כי ישנם רבנים שהתירו זאת לאחרים, השיב לי: 'דעתי עומדת בעינה. ישנם אנשים אחרים שאינם יושבים והוגים בתורה - שהם יעסקו בכך. מי שיושב ולומד - אין לו מה לחפש שם.'" "היו שחשבו שהרב מסתגר בעולמו, אך ברגע כמימרי ידע לנתח את ההשלכות הדקות ביותר. הוא הבין היטב כי לצד הטיפול בגוף, חובה קדושה לשמור ראשית לכל על הנשמה.

"פעם אחרת הגיע לאשקלון אדם מסוים והעביר שיעור בקבלה, ומארגני השיעור ביקשו ממני להשתתף. שאלתי את הרב האם ללכת, והוא השיב: 'לך, וכשתחזור - ספר לי מה נאמר שם'. כששבתי וסיפרתי לו את תוכן השיעור, נוכחתי לדעת מתוך תגובותיו עד כמה הוא שוחה ומעמיק גם בסתרי תורה.

מתכוננים לחג

מתכוננים לחג
עם הכרך
החדש של
אוצרותינו
על המועדים
ונכנסים לחג
באורה אחרת!

ניתן להשיג גם
חלקים קודמים
על חמשה חומשי תורה

רח' הרב עוזיאל 26 בני ברק

טל: 03-6714821 - 050-4158565

10:00-19:00

kise821@gmail.com

ykr.org.il

בסימנא טבא: מתחילים מבראשית עם חומש "בית נאמן" | הזדמנות מיוחדת למבקש ללמוד חומש בעיון על הסדר | אשנב זעיר ל'בית' הגדול ששבעים פנים אתה מוצא בו, וטעם חדש-ישן אתה טועם בו

בחכמה נבנה הבית הנאמן, ובתבונה פוֹנֵן מעשה ידי אמן. כיתד התקועה במקום נאמן, חוצבו יסודותיו העמוקים נטע נעמן. מהמסד ועד הטפחות בנוי לתלפיות, מיוסד על אדני פז מחוטב זויות. מבית ומחוץ מצופה זהב טהור, וסביב לו זר זהב מלא אור. מוקף הוא גנות ופרדסים, ובהם תפוחי זהב במשכיות כסף שושנים והדסים.

החומרים מהם הבית נבנה, נדלים מכל מרחבי הבינה. והבית בהבנותו (לא) אבן שלימה מסע נבנה. כל אבן נחצבה ממחצב הסנפרינון בעתה ובזמנה, לפני שנה או שבעים שנה, וכעת חוברה לה יחדיו אריח על גבי לבינה, כיהלום המשופץ בין אבני חן ופנינה.

על המלאכה עמלו חבר בונים מוכשרים, בראשות האדריכל הבלתי נלאה הרב הרצל אשר על הבית ועל הספרים, שלא הותר אבן על אבן בחיפוש אחר מטמונים יקרים, להביאם אל הבית הכלול בהדרים.

רחב ידים הוא ביתנו, מרחיב דעתנו. עשוי הוא קיטוניות וחדרים, טרקלינים ופרוזדורים, חצרות ומבואות, מרפסות וגזוזטראות. אין בבית יתר ונותר רב ומעט, והחדרים ימלאו בדעת, כל הון יקר ונעים, מהם קצרים ומהם ארוכים, מהם רחבים ומהם עמוקים, כברזל מוצקים. גם חדרי חדרים יש בו, עומק לפנים עומק – אין אדם עומד על דעת רבו. ועליה על גביו הדורה, לעולים במעלות התורה. כי ביתו בית לימוד יקרא לכל החכמים, שם מצאה החכמה בית ונוה מעון לעולמים. לכל דכפין שערי פתוחים לרווחה, ושם ימצאו יגיעי כח מנוחה. אם יפה שעתך ופנויה דעתך, מוזמן אתה להתרווח בטרקלין להנאתך, ולעיין בחידושים בעומק הפשט – להרוות צמאונך. ואם דחוקה שעתך ובפרוזדור אתה מתקין עצמך, תעיף עיניך בו על חידוש קל, רמז הרומז, ותרוה נחת לנפשך.

והבית אינו ריקם. מלא הוא כל טוב ממתקים ומשמנים. מזוויו מלאים מזן אל זן מפיקים ונותנים. לחמו נתן מימיו נאמנים, אפתורא דדהבא בשרים שמנים, כל הנכנס רעב יוצא שבע וכרסו לִפְנֵים – עמוסה בפרפראות לחכמה ומיני מגדנים. ובעל הבית מגיש בחן את תקרובתו, אשרי יושבי ביתו.

ישן שדעת זקנים נוחה הימנו וצעירים מוצאים בה עונג.

ככל שאתה מעיין בספר, אתה מתפעל מן החידושים הבלתי צפויים שאין בהם מן השגור והמורגל, ובלבך מתחזקת התחושה כי **מקום גדול הניחו לו למרן המחבר להתגדר בו**. החידושים המקוריים בחלקי התורה שאין אדם שנוגע בהם בדורנו (כמו רזי הטעמים והניקוד), ממחישים את אימרת הבעל שם טוב אותה בחר מרן לקבוע בתחילת "דרכי העיון": "תורת ה' תמימה, שלא נגע בה אדם מעולם". נתקיים בו ברבנו מה שכתב בעצמו בהקדמתו לספרו "לא תשיך": "כללו של דבר, אין 'מונופול' לשום אדם על התורה. כל מי שמתייגע בתורה לשמה, מגלים לו לפעמים פירושים ישרים שנעלמו מכל חכמי הקדמונים".

אם רבי עקיבא השתבח בכך שהיה דורש כתרי אותיות, הרי שעל רבנו ניתן לומר שהוא דורש ניקודי אותיות... אפילו בניקוד הראשון בתורה – השו"א באות ב"ת של 'בראשית' – מצא רמז נאה כדלהלן: "וניקוד פראשית בשוא ולא בקמץ, לפי שאין ידוע איזו ראשית, וכמ"ש רז"ל שהיה בונה עולמות ומחריבן, ובמתני' דחגיגה (דף י"א ע"ב) מה למעלה וכו' מה לפניו ומה לאחור, ובגמ' שם משל למה הדבר דומה למלך שבנה בנינים על האשפה וכו'. ועיין בספר הכוזרי מה שכתב בזה. ורבנו האר"י ז"ל בריש ספר עץ חיים כתב שהחקירה בזה מסוכנת לשאול איך ומה ומתי. ע"ש היטב, ואכמ"ל. **וכל זה נרמז בשתי נקודות הראשונות בתורה** פראשית בשוא ולא בקמץ, ר"ל בהתחלה הידועה אליו יתברך, והבן".

מדהים לראות איך מרן המחבר מוצא רמזים 'מחוץ לקופסה'. לדוגמא, על הפסוק "והארץ היתה תהו" (בראשית א, ב) מקשה רבנו למה תיבת "היתה" מלרע ולא מלעיל נסוג אחור כמו מאת ה' היתה זאת (תהלים קי"ח כ"ג) ועוד. שימו לב לתירוץ המקורי: "ואפשר דא"כ תי"ו תהו תידגש מדין אתי מרחיק, ולפני בריאת העולם הכל היה אפס ואין מה להדגיש".

בחידושים שנכתבו בדרך הרמז, ניתן למצוא גימטריאות בדרכים שאינן מוכרות בימינו. כמו גימטריא בכפל אותיות (הכאה), אתב"ש, חילוף אותיות ועוד. אגב, נזכיר כאן את מה שכתב מרן המחבר בהקדמתו: "לא חיפשתי גימטריאות רק כאשר באו מאליהן".

תילי תילים של פירושים נתחברו על תורתנו הקדושה. הצד השווה שבכולם שכל פרשן דורך לו דרך מרכזית וכמעט אינו חורג הימנה. את האבן עזרא מגדירים כפשטן, את בעל הטורים כרמזן, את הרמב"ן כחקרן, את המלבי"ם כבלשן, וכן על זה הדרך.

מעטים הם החיבורים ששבעים פנים אתה מוצא בהם, ומחברם יכול לדרוך בקשת רחבה ביותר של דרכים, לצאת ולבוא מזו אל זו.

כזה הוא החיבור שלפנינו. כל טעם שאתה חפץ, אתה טועם בו. רצית ללמוד את התורה בעומק הפשט? – הרי שלך לפניך. מחבב אתה דקדוקי תורה ולשוני? – הספר מלא וגדוש בהם. חוקר אתה בטעמי המקרא? – תטעם בו מלוא חופניי. ביקשת לקנח בפרפראות לחכמה? – תשבע נפשך רמזים שלא שמעתם אוזן. יכול אתה למשל למצוא, שבדיבור אחד, אל הפשט הפשוט עיניו, ובדיבור שאחריו רומז לסוד מכבשונו של עולם. ופעמים ששניהם ב'דבור' אחד נאמרו... (ומכאן תשובה מוצאת למה שכתב מרן המחבר בראש הקדמתו שקשה מאד למצוא פירוש על המקרא השווה לכל נפש. אנחנו מצאנו...).

למרות שהיה נראה כי הרמזים יתפסו בספר נוכחות בולטת, למעשה הספר ברובו מאוד עיוני. אמנם הספר במקורו לא נכתב כשיטה ("ממה שעלה בלבי מדי פעם בלומדי פרשת השבוע, ונתקבצו לכדי ספר בס"ד", מתוך ההקדמה), אך במבחן התוצאה מתגלה לפנינו חיבור שיטתי על התורה החוקר פסוק-פסוק בעומק הפשט, כאשר כמעט כל דיבור ברש"י מטופל בשיטת העיון המעמיקה. אפשר בהחלט לומר כי חיבור זה עומד בשורה אחת עם פירושי המקרא היושבים ראשונה במלכות. המבקש ללמוד חומש **בעיון** כדרך לימוד התלמוד, יוכל למצוא בו את ביתו.

בית חדש

כל ספר של מרן רבנו זצ"ל מאיר את העולם באור חדש, בדגש על החדש. כמעט בכל חידוש יש מן החדשנות הזו שאתה טועם בה טעם

על פני הספר ניתן למצוא גם כמה יסודות דקדוקיים שחידש מרן המחבר, כשלכל אחד מהם הוא מביא עשרות דוגמאות. כמו הכלל שוי"ו בתחילת המלה משמשת לפעמים כמו שיי"ן (בראשית יד, יב), או שהאות שבסוף המלה משמשת גם לתחילת המלה הבאה (בראשית יד, יד).

בית נאמן לאמונה

בחידושים על פרשת בראשית, ניתן למצוא תורה שלמה ערוכה בכל ושמורה בענין יסודות האמונה. לחידושים אלו צריך להקדיש עיון ומחשבה, ולא ניתן ללומדם בהעברה קלה. בהגיון פשוט המלווה בקורטוב הומור, מנפץ רבנו את התיאוריות הכפרניות ושם אותם ללעג ולקלס. הוא אינו חושש להתמודד עם שום דבר, כולל תאוריית המפץ הגדול, גיל העולם, הדינוזאורים, חוקי חמורבי, תורה מן השמים, אמיתות דברי חז"ל ועוד.

הנה טעימה בענין תאוריית המפץ: "ואפילו לכתוב תיבת **בס"ד** בת ארבע אותיות "במקרה", יוצא לפי חוקי ההסתברות אחד ל"ג מיליונים ומחצה במכונת-כתיבה רגילה". בהערה הוא מפרט את החשבון 'הפשוט' (כלשונו), ומסיים: "ומה עם העולם המופלא והמורכב שלנו, שרק גוף האדם בלבד מכיל מאה מיליארדים תאים של ד.נ.א? היד המקרה העוור עשתה זאת?! ושמעתי על פילוסוף כופר בעיקר בדורנו שכאשר נתגלה בעולם ענין ד.נ.א. חזר בו והתחיל להאמין בבורא עולם. וז"ש דוד בתהלים (קמ"ה ה') 'ודברי נפלאותיך אשיחה' ר"ת ד.נ.א. (וכן דבקה נפשי אחריו. שם ס"ג ט'). ועל זה צועק הנביא ישעיה (מ"ב י"ח): 'החרשים שמעו והעוורים הביטו לראות'. ואמר ר' יהודה הלוי בשיריו על שונאי ישראל הכופרים בעיקר: 'שרשם קצץ/ ופריים רצץ/ ופטיש מפוצץ/ שלח באלילים. וידעו רחוקים/ כי צבא שחקים/ בפיו יצוקים/ איש לא נעדר'. והוא מדה כנגד מדה. כמו שהם מאמינים בתיאוריית המפץ הגדול, כן תשלח בהם פטיש מפוצץ..."

בחכמה יבנה בית

מעניין לראות איך כל החכמות משמשות למרן המחבר ל"רקחות וטבחות" בביאור פסוקי התורה ובישוב קושיות כהר תבור. חשבבתם פעם מדוע למשל טבע הגלים לזרם כל הזמן לכיוון היבשה? הנה תשובה מעניינת שכותב מרן המחבר (בחידוש על בראשית א, ט), שמי הים מבקשים לכסות את היבשה כמו שהיו בתחלת הבריאה שכל העולם היה מכוסה מים. וכיו"ב טבע האש לעלות למעלה כי משם מקורה, והעפר והמים לרדת למטה כי משם מקורם.

בנוגע להתאמתות דברי חז"ל שעייבירו של הנחש נמשך כשבע שנים, הוא מוסיף (בחידוש על בראשית ג, י"ד): "וכל זה בהשגחה מהבורא יתברך שלא יתרבו הנחשים הארסיים בעולם. וכן בעקרבם יש תכונה מזוזה, שההורים הורגים את ילדיהם ומשאירים מהם מעט מזער לקיום המין בלבד".

ידיעתו בחכמת הרפואה, בולטת בהרבה חידושים. הנה חידוש מתוך על הפסוק "בזעת אפיך תאכל לחם": "כל זיעת האדם סם המות חוץ מזיעת הפנים. וסימניך: בזעת אפיך תאכל לחם (ש"ע יו"ד סי' קט"ז ס"ד וש"ך שם)". או: "ותמיד נשאלתי שיש בגוף האדם אלפי גידין, עד ששמעתי מרופא סיני מפורסם ד"ר לו מאוסטרליה (בשנת התשנ"ח) שיש שם"ה נקודות בגוף האדם שדרךן זורם הדם. ואמרתי כמה גדולים

דברי חכמים" (על בראשית א, כ"ז).

אפילו חכמת הנפש באה בין השיטין לידי ביטוי. הנה דוגמא: עה"פ "ויבן ה' אלהים את הצלע" (ב, כב) דרשו חז"ל: מלמד שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה יותר מבאיש (נדה דף מ"ה ע"ב). ומטעים רבנו: "והיה זה בחכמה נפלאה ממנו יתברך, כי הוא ברא את האשה על מנת לעזור לאיש בצרכי הבית, וכל כבודה בת מלך פנימה, ועליה נאמר הכתוב (ישעיה מ"ד י"ג) 'כתפארת אדם לשבת בית' (לפי תרגום יונתן שם). והנה מה שהאיש לומד חכמה ודעת מתוך הנסיון בחיים ומפי אחרים, האשה איננה צריכה לכך, כי יצר הקב"ה בטבעה בינה יתירה בלי עזרת אחרים. ומלת **בינה** אצל חז"ל היא מה שקוראים היום **חכמת חיים**, כמו בן ארבעים לבניה (אבות פ"ה משנה כ"א). מכאן מובן גם מה שמצאו חוקרים בני דורנו, שמאז המלחמה העולמית השנייה נתרבה מספר המגממים בעולם הרבה מאד, אך מספר המגממים הגברים עולה "משום מה" פי חמש על הנשים (כן ראיתי בחו"ל בעתון הצופה לילדים). והנה חז"ל האירו עינינו להבין את הסיבה לכך, כי האשה בבינתה היתירה מתגברת על הגמגום, שמקורו בפחד נסתר ודמיון בנפש, והתבונה שלה שולטת על הדמיון. ובזה תבין טעם למ"ש הרמב"ם (בפכ"ט מהל' מכירה ה"י) שקטן שקנה מטלטלין וקנו מידו ושכר מהם המקום, לא קנה עד שימשוך וכו'. אבל הקטנה, קונה אם קנו מידה או בשכירות מקום. ע"ש. וכן ידוע שע"פ רוב הנשים מזהות הקול בטלפון יותר מן הגברים ויש להן טביעות עינא דקלא".

פתח הבית

הקדמת הספר רצופה גלויים מדהימים על ימי ילדותו של רבנו בצל אביו הגדול: "עוד אזכרה ימים מקדם, בעונת הפעוטות (גיל חמש-שש), שקד עלינו אמה"ג ללמוד כל החומש בטעמיו מתקון סופרים במבטא מדויק, ולהיות כל חמשה חומשי תורה שגורים בפינו מילדות. אני למדתי בבית עד גיל חומש בתפסיר, **בן שש וחצי ידעתי כל המקרא (תורה) בטעמים בעל פה**".

בין השאר הוא מספר על החידוש הראשון שחידש בחייו ועל לימוד חומש עם רש"י בילדותו, ומגלה שבילדותו נמשך לחכמת הסוד, ובהמשך "עמי היתה ושלחתי" (מעניין אם מצינו דוגמת זה שחכם בחלק מהחיים הולך בדרך מסוימת ובהמשך נמשך לדרך אחרת).

נסיים בתפלה שתושלם במהרה הסידרה, ונזכה לעוד בתים נאמנים בישראל!

בבדיחותא

מה ששובה את הלב בחיבור שלפנינו, זו הפשטות הנעדרת שיקולי כבוד, כאשר לצד חידושים עמוקים ועיוניים, לא נמנע מרן להביא רמזים קלים, ואפילו מילתא דבדיחותא. הנה כמה דוגמאות:

ואת המאור הקטן לממשלת הלילה. מכאן למדו בני האדם להדליק מנורת לילה בחדר השינה.

ומלאו את הארץ וכבשוה. פירוש: ותעשו בה כבישים (בדרך הלצה).

וישם שם את האדם אשר יצר. "אשר יצר" וסמך ליה ויצמח. רמז שמי רגלים וכל שכן גללים הם טובים לזבל הקרקע ולהצמיחה. וע' בכה"ח (סי' של"ו אות ל"א). ע"ש.

עזר כנגדו. בגימט' ש"ס. רמז למה שנוהגים שהכלה קונה ש"ס מהודר לחתן. ואפשר גם ספר הרמב"ם שיש בו פ"ג הלכות, כמנין **כנגדו**.

על גחונך תלך וגו'. ר"ת **עגת**. מי שאוכל **עוגות** סופו להשמין ולעשות בטן. ותקנתו - על גחונך? תלך (שמעתי מר' משה אירנשטיין ז"ל ראש עיריית בני ברק, בתוספת נופך).

וישובו המים מעל הארץ הלון ושוב וגו'. ד' במסרה: הלון ושוב, הלון וחסור (בסמוך פסוק ה'), הלון ונסוע (לקמן י"ב ט'), הלון וגדל (כ"ו י"ג). כך סדרן בתורה. יש לרמוז דמי שהולך ברגליו כל יום הולך ומחסר ממשקלו לאט לאט ונעשה בריא, אבל מי שהולך ונוסע במכונית הולך וגדל ומשמין, וזה אם כל המחלות רח"ל. שמעתי מבתי שולמית נ".

ותרא כי הרתה ותקל גברתה בעיניה. מכאן למד ערפאת ימ"ש שצריכים להוליד כמה שיותר ערבים והם יהיו תשובה לכיבוש הישראלי.

מהנעשה והנשמע

תיעוד וסיקור מהמתרחש בממלכת התורה 'כסא רחמים' ובסניפיה

קרדיט צילומים: עזרא טרבלסי, מושיק, עובדיה חדוק

המעמד המרגש | פרס מרן הנאמ"ן

לאחר שנשלחו למערכת בישיבת "ברכת השם" בנתיבות עשרות תשובות הלכתיות במשנת מרן רבנו הגדול זצ"ל, הגיע הפרויקט לשיאו במעמד רב רושם. אשרי עין ראתה.

עשרות המאמרים שזרמו למערכת פרס מרן הנאמ"ן הפתיעו אפילו את יוזם הפרויקט הגאון הרב שלמה סעדון שליט"א ראש הישיבה. גיוון של נושאים, כיווני חשיבה עצמאיים, יישובים מעניינים וחדשניים, הם רק חלק מהשלל שהגיע. בחורי ישיבות ואברכים חשובים טרחו וכתבו, לבנו סוגיות והעמיקו חקר סביב דבריו הקדושים והעמוקים של מרן הנאמ"ן זצ"ל בעשרות ספריו.

מי שזכה ליטול חלק בכנס האדיר במתנ"ס נתיבות - לא היה יכול לסלוח לעצמו אם היה מפספס אותו. בראש

הבמה פארו בכבודם גדולי ישראל: הגאון הגדול רבי גדעון בן משה שליט"א, הגאון הגדול רבי נסים בן שמעון שליט"א, ראש המוסדות הגאון רבי דוד קרעי, ראש מוסדות קריית הבעש"ט בשדרות הגאון רבי צבי חורי, ראש הישיבה הגאון רבי שלמה סעדון, ראש כולל בית בוכרים הגאון רבי אברהם בוכרים שליט"א, ורבני הישיבה שליט"א.

הרבנים עמדו על החשיבות הגדולה שיש לעמל התורה שבא יחד עם הכתיבה התורנית, שהיא הראש לכל התקדמות תורנית משמעותית, והיא הדבר החשוב שאדם משאיר אחרי אריכות ימים. בנוסף עמדו הרבנים על גדלותו של מרן ראש הישיבה זצ"ל שהיה מגדולי הכותבים ומראשי מנחילי הכתיבה בדורות האחרונים.

שיא הערב היה עת הוזמנו לבמה בזה אחר זה החתנים והסגנים שזכו בתחרות, כאשר במקום הראשון בקטגוריית האברכים זכה האברך החשוב הרב עמיחי רפאל חדאד שליט"א מהעיר נתיבות בשיק ע"ס 7000 ש"י, ושני הסגנים: האברכים החשובים הרב נתנאל כהן מנתיבות והרב רחמים ניסן בן דוד מבני ברק - שזכו כל אחד בסך 3000 ש"י. בקטגוריית הבחורים זכה במקום הראשון הבחור היקר הרב אהרון אסייג הי"ו מטורונטו שבקנדה הרחוקה (לומד בבני ברק בישיבת כסא רחמים) בשיק ע"ס 3000 ש"י. ושני הסגנים: הבחורים היקרים ר' נתנאל סופר ור' אלירם פנחס כהן מנתיבות. מלבד הסגנים והחתנים, הוחלט בישיבה להעניק פרס מכובד לכל בחור או אברך ששלח מאמר - ספר "הכתב והמכתב" וכן כרטיספר לרכישה ברשת יפה נוף. בחלק האמנותי, ריגש בקולו המיוחד הזמר המוכשר אלי הרצליך עם תזמורתו המלאה של שימי יונייב, בשירי רגש ובקול מצהלות לכבודה של תורה ועמליה.

מאות המשתתפים יצאו בהרגשה מרוממת עם טעם של עוד, ובצפייה גדולה שכנס אדיר זה של כבוד התורה - פרס מרן הנאמ"ן - יהפוך לשגרה ברוכה לכל שנה מחדש. לנו לא נותר אלא לענות אמן.

מעמד "ברכם טהרם" | חלוקת תעודות הוראה

בערב רב רושם התקיים מעמד "ברכם טהרם" בו חולקו תעודות הסמכה לעשרות מורי הוראה שהוכשרו ע"י בית ההוראה "מים טהורים" שע"י ישיבתנו הקדושה, ובראשות מוה"ר הגאון ר' אליהו בנימין מאדאר שליט"א. במעמד השתתף מורנו ראש הישיבה הגאון ר' צמח מאזוז שליט"א אשר אף נשא מדברותיו בשבח הנהגת ודרך הפסיקה וכללי ההוראה שבו הוכשרו הרבנים שליט"א. כמו כן השתתף ונשא מדברותיו הגאון הגדול ר' שלמה מחפוד שליט"א ראב"ד

"יורה דעה" וחבר מועצת חכמי התורה. את המרכזי נשא מוה"ר ר' אליהו שליט"א דרשה מרגשת מעמקי לבו על יראת ההוראה, וכמה יש להתפלל שלא תצא תקלה ח"ו, וכן חיזוק מענייני דיומא ר"ה הקרב

ובא, דרשה שהותירה רושם רב בקרב כל הרבנים והמשתתפים.

לרגל המעמד יצא לאור ספרו החדש של ראש בית ההוראה, "אמרות טהרות" ח"ג - חידושי ש"ע.

מראות קודש משבת ההתאחדות המרוממת
לתומכי ונגידי הישיבה שבת נצבים-וילך

עברית
צרפתית
אנגלית

בית הוראה "נסא רחמים"

מענה טלפוני בכל נושא הלכתי

03-50-50-550

24
שעות
ביממה

שְׁמֵחָה בַּמַּחֲשָׁבָה תַּחֲלָה

מִכָּל חֲגֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם יְמֵי שְׂמֵחָה, נִתְיַחַד חֵג הַסִּפּוֹת כַּחַג שֶׁכָּלוּ אוֹמֵר שְׂמֵחָה, וְעַלֵּיו נִצְטַוֵּינוּ בְּפֶרוֹשׁ: "וְשִׂמְחֶתָּ בַּחֲגֹג וְגו' וְהָיִיתָ אֶף שְׂמֵחַ" (דְּבָרִים טז, יג-טו).

וְאִמָּנָם צוּי הַתּוֹרָה "וְשִׂמְחֶתָּ בַּחֲגֹג" שֶׁנֶּרְאָה פְּשוּט לְכַאוֹרָה, דּוֹרֵשׁ הַבְּנָה, וְכִי נִתֵּן לְצוּת עַל הַשְׂמֵחָה הַתְּלוּיָה בְּרָגֶשׁ וְלֹא בִשְׂכָל? וּמָה עִם אָדָם שֶׁמִּצְבּוֹ בַּחֲגֹג אֵינוֹ מְזַהֵר, אוֹ שֶׁהוּא סוֹבֵל מִבְּעִיּוֹת בְּרִיאוֹת אוֹ עֲנִיּוֹת, אִיכָכָה נִתֵּן לְדֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ לְהִתְעַלֵּם מִהַמְּצִיאוֹת הַכְּבוֹיָה וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה?

הַגָּאון רַבִּי דָּוִד שֵׁנְיָאוֹר זצ"ל בְּסִפְרוֹ "נִאוֹת דִּשָּׁא" (עמ' 286), מְבַחֵן בֵּין שְׁנֵי סוּגֵי שְׂמֵחָה: יֵשׁ שְׂמֵחָה הַתְּלוּיָה בְּנִסְבּוֹת, כְּמוֹ מַלּוּי מַאֲוִי הַגּוֹף בְּאִכְלֵת בָּשָׂר וְיֵינוֹ וְכִדּוּמָה. אֶף יֵשׁ שְׂמֵחָה פְּנִימִית אֲמִתִּית שֶׁאֵינָה תְּלוּיָה-מִצָּב, אֲלֵא תּוֹצְאָה יְשִׁירָה שֶׁל עֲבוּדָה עֲצִמִּית וְהִתְבּוֹנְנוּת נְכוֹנָה עַל הַצְדָּדִים הַמְשֻׁמָּחִים בָּחַיִּים.

שְׂמֵחָה כְּזוֹ הַבָּאָה מִהַתְּבּוֹנְנוּת, בְּהַחֲלִט נִתְּנָה לְדִרְשָׁה מִהָאֵדָם, גַּם בְּשַׁעֲרָה שֶׁהַמְּצִיאוֹת אֵינָנָה מְרִנָּנָה.

מִכָּל מַלְמַדֵּי הַשְּׂכַלְתִּי

מִה לּוֹמְדִים

מ- לּוֹלֵב

כְּשֶׁהוּא גָדֵל בְּעֵץ הַדֶּקֶל, אִם עָלִיו מְאוּחָדִים וְצִמּוּדִים אֶחָד לְשָׁנִי, הוּא צוֹמֵחַ כְּלָפִי מַעֲלָה יִשָּׁר וְזָקוּף אֶף פֶּאֶשֶׁר עָלִיו נִפְתָּחִים וְנִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, הוּא מִתְּכַפֵּף וְנוֹטָה כְּלָפִי מִטָּה עַד שְׂנוּפֵל לְמִטָּה לְגִמְרֵי וּמִתְיַבֵּשׁ.

כֹּף עִם יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהֵם מְאוּחָדִים, עוֹלִים מַעֲלָה מַעֲלָה וּמִנְצָחִים בְּמִלְחֻמוֹתֵיהֶם, אֶף כְּשֶׁנִּפְרָדִים אֶחָד מִחֲבֵירֹו, יוֹרְדִים מִטָּה מִטָּה.

(עֵין יְרוּשָׁלַיִם פֶּאֶה פ"א ה"א).

הִידְעָתָּ?

הָאֶתְרוֹג הַגָּדוֹל בְּעוֹלָם

עַל עֵץ אֶתְרוֹגִים בַּחֲצֵר בֵּית פְּרָטִי בְּקִרְיַת צֶאֱנָז שֶׁבְּנִתְּנָה, גָּדֵל הָאֶתְרוֹג הַגָּדוֹל בְּעוֹלָם. מִדְּבַר בְּאֶתְרוֹג תִּימָנִי שֶׁאָרְפוֹ 30 ס"מ, רָחְבוֹ 20 ס"מ, הַקֶּפֶף 62 ס"מ, וּמִשְׁקָלוֹ 4.4 (!) ק"ג. יֵשׁ לְצִיָּן שֶׁמִּשּׁוּם נוֹי מִצְוָה, נִהְגוּ יְהוּדֵי תִימָן לְהַבְלִיט מִצְוָה זוֹ שֶׁל אֶרְבַּעַת הַמִּינִים וּלְהַתְנַאוֹת בְּאֶתְרוֹג וְלוֹלֵב גְּדוֹלִים.

מִה בַּתְמוּנָה?

מֵאת הָרֵב מֵאִיר גְּבֵאִי

גְּלוּ אִיזָה
אִיסוֹר
עוֹבֵר
הִיהוּדִי
בַּתְמוּנָה?

(סמטא 4)

להיות "מותג"

כל מה שיעשה לו נחת רוח ביתר שאת, שווה לי לשלם על זה כסף, עבודה, מאמץ ועוד, ולא לחינם אמרו חז"ל "המחמיר תבוא עליו ברכה" כי מי שמשקיע לכבוד ה' יתברך - הקב"ה משלם לו כפל כפליים, הוא מותג יוקרתי בשמים!!!

נשים יקרות ואהובות!

גם קבלה קטנה בתוספת צניעות, בתפילה ובכל נקודה שמחזקת יראת שמים בודאי תזכינה להיות מותג בשמים.

יהי רצון שיהיו דברים אלו לעילוי נשמתו הטהורה של אבי מורי הרה"ג רבי רחמים אליהו מאזוז זצ"ל הכ"מ שהדריכנו ונחנכנו בדרך אמת ישרה, חדה וברורה, ובאהבה וסבלנות גדולה. ונזכה ללמוד ממעשיו ומידותיו הטהורות, לחשוב נכון, להביט נכון ולהבין נכון את החיים הנצחיים, את ערך התורה והמצוות. נעריך את העיקר ונהביל את ההבל. ובמהרה נזכה לגאולה השלמה בחסד וברחמים. אכ"ר.

שנה טובה ומבורכת!

נעלים לרגליהם. מדוע? כדי להגן על הרגלים מפני לכלוך ואבנים וכו', ולמען הנוחות. אך ישנן נעלים ב-50 ש"ח וישנן נעלים ב-450 ש"ח ויותר, ומדוע יש שישקיעו סכומים גדולים עבור נעל זו או אחרת, מה שאחרים לא יראו לנכון לעשות, והרי גם בין נעלי הנוחות יש יקרות יותר ויש פחות, ומה ההבדל ביניהן?

"המותג"

להיות מותג, להתלבש מותג זו יוקרה, זה להרגיש ברמה גבוהה מכמה בחינות בעולם הזה - כבוד, עושר, איכות חיים, בטחון חברתי, ועוד... על כך ועל יותר שווה להם לשלם כסף ועמל (עובדים יותר כדי להרוויח יותר ולקנות יותר יוקרתי).

אכן, כך אמרתי לה, להחמיר בעניינים שכתוב בהם "המחמיר תבוא עליו ברכה" זה בעצם להיות מותג בשמים, להיות יוקרה, לחשוב מעבר למה שצריך לצאת ידי חובה, לחשוב על הקב"ה כמה זה מגדיל את שמו יתברך שאני מחפש לעשות

אלול - זו זכות וגם חובה, אבא, הריני כפרת משכבו, היה ידוע כצדיק וחסידי ובנוסף כמחמיר גדול. כך כולם יודעים. אכן, אבא החמיר בכל דבר שהיה בו ענין להחמיר, אך האמת, אבא היה מדקדק במצוות ובורח מן העברות, ואם מדקדק - אז עד הסוף בדיוק.

ומאידך, אבא הרבה פעמים היה אומר "זה חומרות של הבל" זאת אומרת יש תוספות שהן שטויות - מחוסר ידיעה מוסיף והתוצאה שלפעמים בדברים אחרים גורע.

אך מי שידוע באמת היכן צריך להוסיף ובוחר לדקדק ולהחמיר בדברים שיש בהם טעם, עפ"י הפוסקים ודאי ודאי זוכה. למה?!

לפני הרבה שנים שאלה אותי אשה אחת, מה העניין להחמיר? לא מספיק מה שצריך לעשות, למה להוסיף?

הקב"ה נתן בלבי מחשבה טובה, ואמרתי לה אמשול לך משל. רוב ככל בני האדם שמים

שימו לב על הנשמה

משלו של החפץ חיים, מעובד לחרוזים נאים, לחיים טובים ומאושרים

לכל הקוראים/ות, ראה יצה"ר ששמו עלה לכותרות, כלץ מרושע, נמשל לדורות, החליט בתכסיסיו לערבב השורות, שלא יובנו הדברים, להורות, ואת התוצאה ניתן היה לראות, בגליון שעבר, גבוב דברים ואותיות. אך בס"ד ובתפילה, סדרנו הדברים מתחלה.

והנמשל-

כך אומנותו של יצר הרע, מסית ומדיח לדבר עברה, אך הכל בחכמה ובערמה יתירה. מנגיש סרטים ודברים מעניינים, הכל על-פי "אנשי חינוך" ו"ועדת רבנים". נגישות וקלילות בלחיצת כפתור, ועוד פיתויים שאליהם ירצו לחתור, היום הוא אומר "זו אופנה חדשה", ומה בכך שגם ברחוב ה... היא נלבשה, צוואר קצת פתוח, אורך קצר, שם קצת צמוד, אולי הבגד צר... נו.. נו.. הוא מפרגן, את ממש "צדיקה"! לא צריך יותר מדי, זו כבר כמעט "מצוקה". כך הוא מבלבל והופך כל עברה, כאילו זו ממש נקודה זעירה, ובדברי ערמה של כבוד, חברה נאה ומתיקות, מפיל את האדם עד לבור עמקות. ואחר שנפל ברשתו והתמוטט, עולה הוא לשמים (היצר הרע), מקטרג ומתקוטט, עד שאת "אוהבו" יביאו בדין, וישלמו לו בעונשו טבין ותקילין. אוי נא לנו אם לא נפקח עינינו, כמו התם במשל שנפל לפנינו, ולוואי ונזכה לאבא לשוב, ושנה טובה ומבורכת אלינו תשוב. אמנן!

וכדי למצוא, יש לעמול ולהתלכלך כמה. אם תרצה עימי לשתף פעולה, נמצא האוצר בלי כל המולה, נחלקו ביננו, חלק כחלק שווים, ויהיו עושרנו ואושרנו רבים ומרביים. התפתה הנער לדברי הלץ, ובלא מחשבה, בשמחה אין קץ, קפץ אל הביצה את האוצר לחפש, ואז החל שוקע, ללא מוצא לטפס. עומק הביצה גדל ככל שהעמיק לרדת, כל גופו כוסה ברפש בצורה מתמדת, והלץ... עומד על שפת הביצה, מביט ולועג, ואז החל קולט הנער כי לצון הוא חומד, קריאותיו להצלה הדהדו כהד במדבר, הלץ עומד וצוחק, קורא לכל אנשי הכפר, בואו וראו כיצד הצלחתי את הנער להטביע, שוטה שכמוהו, כך צחק והריע, משכתי בחבלי קסם, במתנות ומעדנים, עד שהתפתה להאמין לכל הבלי הקסמים, ועתה כאשר בביצה הוא טובע, זועק ומתחרט, ובהכרתו הוא יודע, טעיתי, התפתיתי לאיש רע ורשע, להוותני ולהפילני מדרך הטוב והישר, עשה עצמו אוהב, והוא ממש אויב, בקסמי שוא היה הוא לי לאורב, בדברי הבאי ניסה, וכעת הוא הצליח, ואני בתומי הלכתי אחריו בוטח. אך כעת כשהכתה בו ההכרה, הבין כי מאוחר מידי, הגיעה ההארה, וגם שודאי את חברת הלץ ידחה מעתה, מי יעזרנו כעת, לצאת מן הביצה והבעתה.

בכפר קטן גרו בשכונת,

נער תמים, ונער הידוע במעשי ליצנות. באחד הימים, החליט בלבו הלץ הרע, להתקלס בנער התמים, ולו להרע. חשב...

אוציא ממבואות הכפר בעורמה,

ואשקיעו בביצה הגדולה ובזוהמה, אלעג לקיצו ואזמין הנערים, וכך נחגוג ונשחק על תמימותו נערים. וכיון שרצה במשימתו להצליח, החל להתקרב אל הנער בחביבות ובשיח, השכים מדי יום אל פתחו בחיוך ואהבה, ברכות הרעיק ומחמאות בלי סיבה, שיגר אליו ממתקים ומיני מעדנים, וכיבדו בכבוד הראוי לבני מלכים שאננים, עד... עד אשר הרגיש כי לבבו קנה, ונערו התמים מעריכו לאוהב נאמנה. והיה היום ושעת בין ערביים הגיעה, ודמותו של זה, את זה הפתיעה. הלץ החליט שזו השעה הכשרה, ובחביבות פנה אל הנער במהרה, 'בא הנה רעי, ילווה אלי מעט, הרי אתה אוהבי, ורק לך אלאט'. כך איתו הלץ, ועד לביצה הרחיק, בדברי סרק ורעות רוח בבלבלו להדחיק. אגלה לך סוד כמוס, נעלם, אך הבטיחני תחילה כי לא תגלהו לעולם. דע, אמר הלץ, כי לפני שנים רבות, התנהלו כאן בכפרינו מלחמות מרובות, האויב הניס את אנשי הכפר למדבר, ובמנוסתם עצרו להטמין כאן אוצר מדובר. אוצר עצום חבוי כאן במעבה האדמה,

מבצעי
חגי תשרי
במכון
הרב מצליח

שיתקבלו התפילות לרצון

מחזורים לשליח ציבור

חפש!

~~ש"ח 110~~ **100** ש"ח ליחידה
סט רביעיה - 350 ש"ח
ראש השנה. כיפור. סוכות. פסח.

המתנה המושלמת!

סט מחזורים עור דגם קראט

~~ש"ח 1,300~~ **950** ש"ח בלבד

ניתן להשיג בחנות הספרים של הישיבה:
רח' הרב עוזיאל 26 בני ברק 03-6714821 | 050-4158565